

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
เรื่อง

การวิเคราะห์คัมภีร์ไบเบิลของวัดต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

นายอนันต์ เหล่าเลิศวรกุล

การวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2553

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

การวิเคราะห์คัมภีร์ไบเบิลของวัดต้นตาล อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

นายอนันต์ เหล่าเลิศวรกุล

การวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2553

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 สมมติฐาน	5
1.3 วัตถุประสงค์	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย	6
1.6 ขอบเขตการวิจัย	6
1.7 สถานที่ทำวิจัยและเก็บข้อมูล	6
1.8 ปัญหาทางจริยธรรม	6
บทที่ 2 เอกสารต้นฉบับตัวเขียนที่สำรวจพบในวัดต้นตาล	7
2.1 การสำรวจเอกสารต้นฉบับตัวเขียนที่วัดต้นตาล	7
2.2.1 เอกสารที่จารด้วยอักษรไทยยวน	8
2.2.2 เอกสารที่จารด้วยอักษรขอม	27
บทที่ 3 วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของเอกสารโบราณประเภทใบลานของวัดต้นตาล	32
3.1 การจัดประเภทของเอกสารโบราณประเภทใบลานตามเกณฑ์เนื้อหา	32
3.1.1 ใบลานที่จารด้วยอักษรไทยยวน	32
3.1.2 ใบลานที่จารด้วยอักษรขอม	37
3.2 ใบลานที่จารด้วยอักษรไทยยวนที่สูญหาย	37
3.3 ใบลานที่เก่าแก่ที่สุด	38
บทที่ 4 คัมภีร์ใบลานเฉพาะที่พบที่วัดต้นตาล	40
บทที่ 5 บทสรุป	42
บรรณานุกรม	43
ภาพประกอบ	46

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

อำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลเสนาให้ ตำบลบ้านยาง ตำบลหัวปลวก ตำบลจี่วงาม ตำบลศาลารีไทย ตำบลท่าช้าง ตำบลพระยาท ตำบลม่วงงาม ตำบลเริงวาง ตำบลเมืองเก่า ตำบลสวนดอกไม้ และตำบลต้นตาล ประชาชนส่วนใหญ่ในอำเภอเสนาให้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยยวน มีวัฒนธรรมแบบชาวเมืองเชียงแสน

นายสมจิตร ยะกุล อดีตกำนันตำบลต้นตาล และนายกองการบริหารส่วนตำบลต้นตาล (สัมภาษณ์, 2553) ให้สัมภาษณ์ว่าชุมชนไทยยวนในตำบลต้นตาลรวมทั้งตำบลอื่นๆ อีกหลายตำบลในเขตอำเภอเสนาให้อพยพกันมาจากอำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงราย ตัวนายสมจิตร ยะกุลเป็นคนรุ่นที่ 4 แต่เล็กจนอายุย่างเข้าวัยชรา (ปัจจุบันนายสมจิตร ยะกุลอายุ 63 ปี) นายสมจิตร ใช้ภาษาไทยยวน (ภาษาไทยล้านนา) ปัจจุบันก็ยังคงพูดภาษาไทยยวนกับครอบครัวและเพื่อบ้านในหมู่บ้าน และมีวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมแบบไทยยวนไม่ว่าจะเป็นด้านการกินอยู่ การแต่งกาย หรือการสังฆนาการ คำให้สัมภาษณ์ของนายสมจิตร ยะกุลสอดคล้องกับข้อมูลที่ปรากฏในในพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค) (2545: 94) ว่าใน พ.ศ. 2347 (จ.ศ. 1166) กองทัพของรัตนโกสินทร์มีกรมหลวงเทพหริรัษฎ พระยายมราช เป็นแม่ทัพได้ยกทัพไปตีเมืองเชียงแสน และได้ฆ้อนคร้วชาวเมืองเชียงแสนส่วนหนึ่งลงมากรุงเทพฯ กับกองทัพ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกโปรดให้ครอบครัวเชียงแสนเหล่านี้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองสระบุรีและมีบางส่วนโปรดให้ไปตั้งบ้านเรือนที่เมืองราชบุรี ข้อความตามพงศาวดารมีดังนี้

จุลศักราช ๑๑๖๖ ปีชวดจศก เป็นปีที่ ๒๓ ในรัชกาลที่ ๑ เมื่อเดือน ๕ กรมหลวงเทพหริรัษฎ พระยายมราช นายทัพนาย กองไทยลาวก็ยกขึ้นไปเมืองเชียงแสน พม่ามิได้ออกสู้รบเป็นแต่รักษาเมืองมันอยู่ กองทัพเข้าล้อมเดือนเศษจะหักเอามิได้ ด้วยพม่าอยู่ประจำรักษาหน้าที่และบนกำแพงเมืองเป็นสามารถ และกองทัพก็ขัดเสบียงอาหาร แล้วได้ข่าวกองทัพเมืองอังวะจะยกมาช่วยเมืองเชียงแสน ครั้นเดือน ๖ ข้างแรม เป็นเทศกาลฝนตกประปรายลงมาแผ่นดินก็ร้อนขึ้น ผู้คนในกองทัพป่วยเจ็บมาก จะอยู่สู้รบพม่าก็เห็นว่าผู้คนเจ็บไข้มาก เเสบียงอาหารก็น้อยลง จะทำการไปมิได้ กรมหลวงเทพหริรัษฎก็ให้ล่าทัพลงมา ยิ่งแต่ทัพลาว พวกลาวในเมืองเชียงแสนอดเสบียงอาหาร ฆ่าโคกระบือข้างม้ากินจนสิ้น พวกลาวชาวเมืองก็ยอมออกสวามิภักดิ์แก่กองทัพเมืองลาว เมื่อกองทัพกรมหลวงหริรัษฎเลิกถอยมาแล้ว ไปมะยุงวน

แม่ทัพพม่าเห็นพลเมืองออกหาแม่ทัพลาว เหลือที่จะกดขี่ห้ามปรามไว้ได้ ก็ยกทัพหนีไปบ้าง กองทัพลาวก็ไล่ตีพวกพม่าแตกหนีไป ไปมะยง่วนแม่ทัพถูกปืนตายในที่รบ นาชาวาท่พม่าตั้งให้เป็นเจ้าเมืองเชียงแสนก็พาครอบครัวอพยพข้ามแม่น้ำโขงเข้าแดนพม่าไป กองทัพได้ครอบครัว ๒๓,๐๐๐ เศษ ก็รื้อกำแพง เผาบ้านเมืองเสีย แล้วแบ่งปันครอบครัวกันเป็น ๕ ส่วน ให้ไปเมืองเชียงใหม่ส่วน ๑ เมืองนครลำปางส่วน ๑ เมืองน่านส่วน ๑ เมืองเวียงจันทน์ส่วน ๑ อีกส่วน ๑ ถวายลงมา ณ กรุงเทพฯ โปรดให้ตั้งบ้านเรือนอยู่เมืองสระบุรีบ้าง แบ่งไปเมืองราชบุรีบ้าง

คณะกรรมการฝ่ายประมวลจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ (2542: 52) ถิ่นแรกที่ชาวไทยยวนจากเชียงแสนเข้าไปตั้งบ้านเรือนในเขตจังหวัดสระบุรีปัจจุบันอยู่ที่บ้านไผ่ล้อม ตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ซึ่งเดิมเรียกว่าบ้านไผ่ล้อมน้อย (2542: 56) ผู้นำชุมชนคนแรกคือ “ปู่คัมภีระ” ซึ่งต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น “พระยารัตนาภาค”

ตามปรกติผู้คนมักผูกพันอยู่กับภาษาและวัฒนธรรมของตน เมื่อชาวเชียงแสนผ่นครว์ลงมาอยู่ที่อำเภอเสนาห์ก็ได้นำเอาวัฒนธรรมแบบไทยยวนเชียงแสนลงมาด้วย ทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุ (material culture) และวัฒนธรรมที่ไม่เป็นวัตถุ (non-material culture) วัฒนธรรมด้านภาษา วรรณกรรม และตัวอักษรเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งผูกพันร้อยรัดชาวไทยยวนไว้และแสดงอัตลักษณ์ที่สำคัญของชาวไทยยวนแม้จะได้อพยพมาอยู่ในอำเภอเสนาห์ให้จนถึงปัจจุบันนี้จำนวน 6 รุ่นแล้วก็ตาม

สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ได้สำรวจคัมภีร์โบราณภาษาไทยยวน อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี และพิมพ์รายการสำรวจดังกล่าวเมื่อ พ.ศ. 2508 (สมบูรณ กำนัดจันทร, 2508) จากรายงานการสำรวจซึ่งมีเพียง 39 หน้า ทำให้ทราบว่า พบโบราณจารด้วยอักษรยวนหรืออักษรธรรมล้านนาที่วัดในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรีจำนวนหลายวัด ได้แก่ วัดป่าสักและวัดเสนาห์ในตำบลเสนาห์, วัดบ้านยางในตำบลบ้านยาง, วัดโคกกะพี้ วัดบำเพ็ญพรต และวัดห้วยหวายในตำบลห้วยปลวก, วัดโคกกระทอนในตำบลจ้งงาม, วัดพะเยาว์ในตำบลศาลารี, วัดห้วยบุญ วัดท่าช้างเหนือ และวัดท่าช้างใต้ในตำบลท่าช้าง, วัดโพธิ์ วัดหนองจิก และวัดพระยาทตในตำบลพระยาทต, วัดไผ่ล้อม วัดเจ้าฟ้า และวัดสวนดอกไม้ในตำบลสวนดอกไม้, วัดเขาแก้วและวัดต้นตาลในตำบลต้นตาล ในรายงานของสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ไม่มีรายการสำรวจโบราณของวัดในเขตตำบลจ้งงาม ตำบลเริงวาง และตำบลเมืองเก่าของอำเภอเสนาห์ แต่กลับมีรายการสำรวจพบโบราณอักษรไทยยวนที่วัดในเขตห้วยบงและตำบลปากเพรียวซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมืองสระบุรี ได้แก่ วัดห้วยบงในตำบลห้วยบง และวัดดาวเรืองกับวัดเจติยงามในตำบลปากเพรียว อำเภอเมืองสระบุรีนั้นมีพื้นที่ติดกับอำเภอเสนาห์ โบราณอักษรยวนที่พบในเขตตำบลห้วยบงและตำบลปากเพรียวเป็น

หลักฐานที่แสดงว่าชุมชนไทยยวนในจังหวัดสระบุรีส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเสนาให้แต่มีบางส่วนอาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองฯ จังหวัดสระบุรี สอดคล้องกับผลข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยด้านภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยยวนที่ประภัสสร มลิวัดย์ (2530: 212) ทำไว้

ในวัดต่างๆ จำนวน 22 วัด ที่สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์สำรวจพบใบลานซึ่งจารเป็นอักษรไทยยวน มีวัดที่น่าสนใจอยู่หลายวัด เช่น วัดเจ้าฟ้า วัดบ้านยาง วัดสาไห้ ฯลฯ ที่วัดแห่งหลังนี้พบใบลานกฎหมายโบราณของล้านนาเรียกว่า "มังรายศาสตร์" หรือ "กฎหมายพระเจ้ามังราย" มังรายศาสตร์ฉบับนี้เป็นมังรายศาสตร์ฉบับสมบูรณ์ที่เก่าแก่ที่สุดเท่าที่ค้นพบมา¹ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2343 (ประเสริฐ ณ นคร, 2521: (4)) ส่วนผู้วิจัยสนใจวัดต้นตาลซึ่งตั้งอยู่ในเขตหมู่บ้านต้นตาล ตำบลต้นตาล อำเภอเสนาให้ เป็นพิเศษ ด้วยเหตุผล 4 ประการ

ประการแรก วัดนี้เป็นวัดเก่า ตามประวัติกล่าวว่า เป็นวัดเก่าแก่ สร้างขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2210 (คณะสงฆ์อำเภอเสนาให้, 2554) คือสร้างก่อนที่ชาวไทยยวนที่ผ่นนครวัดมาจากเชียงแสนจะเข้าตั้งบ้านเรือนอยู่ที่อำเภอเสนาให้ใน พ.ศ. 2347 ถึง 137 ปี

ประการที่ 2 วัดต้นตาลมีเอกสารต้นฉบับตัวเขียนอยู่จำนวนมาก คือ มากถึง 4 ตู้คัมภีร์ พระใบฎีกาเหนียน ปลูกญาโร (2552) เจ้าอาวาสวัดต้นตาล ให้สัมภาษณ์ว่า เดิมวัดต้นตาลมีเอกสารต้นฉบับตัวเขียนมากถึง 6 ตู้คัมภีร์ เก็บแยกกัน ใบลานจำนวน 2 ตู้เก็บรักษาไว้ที่ศาลาการเปรียญ ใบลานส่วนนี้แต่ถูกลักขโมยไปตั้งแต่เมื่อ พ.ศ. 2538 คงเหลืออยู่แต่ใบลาน 4 ตู้ที่เก็บรักษาไว้ที่วิหารของวัด เอกสารต้นฉบับตัวเขียนเหล่านี้ทางวัดได้ปิดกุญแจไว้แน่นหนาและลงกุญแจวิหารไว้อีกชั้นหนึ่ง ตามปกติไม่มีผู้เปิดออกดู

ประการที่ 3 เอกสารโบราณที่วัดต้นตาลไม่ได้มีแต่ที่จารเป็นอักษรธรรม ภาษาบาลี หรือภาษาบาลี-ไทยยวน เท่านั้น ยังมีใบลานส่วนหนึ่งจารเป็นอักษรขอม ภาษาบาลี หรือภาษาบาลี-ภาษาไทยกลางด้วย นำศึกษาว่าเนื้อหาของแต่ละกลุ่มมีลักษณะเฉพาะอย่างไร มีเนื้อหาที่ร่วมกันหรือไม่

ประการที่ 4 ผู้วิจัยเชื่อว่า หากสำรวจต้นฉบับเอกสารตัวเขียนทั้งหมดที่เก็บรักษาไว้ที่วัดต้นตาลโดยละเอียด มีโอกาสที่จะได้พบวรรณกรรมที่ทรงคุณค่าดังเช่นที่เคยพบมังรายศาสตร์ฉบับเก่าแก่ที่สุดที่วัดเสนาให้ก็เป็นได้

¹ ประเสริฐ ณ นคร (2521: (4)) ให้ข้อมูลว่าผู้พบคือลานนาสีโหภิกขุ ปัจจุบันใบลานฉบับนี้เก็บรักษาไว้ที่ห้องสมุดสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้มอบให้คือนายไกรศรี นิมนานเหมินท์

ผู้วิจัยจึงได้ลงพื้นที่เข้าสำรวจเบื้องต้นกับศูนย์คติชนวิทยา คณะอักษรศาสตร์ พบว่าเอกสารต้นฉบับตัวเขียนของวัดต้นตาลมีหนังสือโบราณเก็บไว้มากที่สุด ส่วนน้อยเป็นสมุดข่อย โบราณและสมุดข่อยส่วนมากจารด้วยอักษรไทยยวนหรืออักษรธรรมล้านนา อีกส่วนหนึ่งจารด้วยอักษรขอม เบื้องต้นผู้วิจัยพบตำรายาซึ่งเป็นมรดกภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่ง แต่กลับถูกปล่อยทิ้งไว้ปะปนกันกระจัดกระจาย บ้างก็ชำรุด โบราณจำนวนไม่น้อยลานแต่ละใบมีโบราณต่างผูกหรือต่างชุดอยู่ปะปนกัน ต้องอาศัยการสำรวจอย่างจริงจังจึงจะจำแนกและแบ่งหมวดหมู่ได้

เมื่อสำรวจชุมชน ผู้วิจัยจึงได้พบว่า ชุมชนหมู่บ้านต้นตาลเป็นชุมชนอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น บ้านอดีตผู้นำชุมชนเป็นที่ตั้งของศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านไทยยวนซึ่งส่งเสริมและอนุรักษ์การแต่งกาย อาหาร ดนตรี และการแสดงพื้นบ้านแบบไทยยวน ติดกับศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านไทยยวนมีเรือนอนุรักษ์ และมีโรงทอผ้าฝ้ายพื้นเมืองอยู่ติดออกไปเพียงไม่กี่ก้าว คนในชุมชนบ้านต้นตาลยังคงพออนุรักษ์วัฒนธรรมภาษาพูดแบบไทยยวนไว้ได้ แต่เดิกรุ่นปัจจุบันซึ่งเป็นรุ่นที่ 6 ของหมู่บ้าน แม้ฟังภาษาไทยยวนออก แต่ก็พูดไม่ได้ ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของสื่อสารมวลชนและต้องใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการศึกษา (สมจิตร ยะกุล, 2553: สัมภาษณ์) ส่วนวัฒนธรรมด้านภาษาเขียนนั้นอยู่ในขั้นสูญหาย เพราะไม่มีคนในชุมชนแม้แต่คนเดียวที่อ่านและเขียนอักษรไทยยวนได้ แม้แต่ผู้เฒ่าผู้แก่ภายในวัด พระภิกษุผู้รู้เปรียญ หรือไวยาวัจกรของวัดต้นตาลผู้เคยบวชเรียนมานานก็ตาม ในวัดมีเพียงป้ายชื่อวัดเล็กๆ เพียงป้ายเดียวที่เขียนเป็นอักษรไทยยวน และแน่นอนว่าย่อมไม่มีผู้ใดอ่านโบราณอักษรขอมออก เพราะเป็นตัวอักษรที่แปลกแยกกับวัฒนธรรมไทยยวน เอกสารต้นฉบับตัวเขียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งโบราณจำนวนมากทั้งที่จารเป็นอักษรไทยยวนและอักษรขอมซึ่งเก็บรักษาไว้ที่วัดต้นตาลกลายเป็นสิ่งที่คนในชุมชนไทยยวนบ้านต้นตาลไม่รู้จักรู้ ไม่คุ้นเคย คนในชุมชนแม้แต่ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านก็ไม่รู้ว่าที่วัดต้นตาลอันเป็นวัดประจำหมู่บ้านของตนเก็บรักษาโบราณที่มีคุณค่าไว้จำนวนมาก โบราณในวัดต้นตาลจึงเป็นเพียงสมบัติเก็บที่คนในชุมชนไม่เห็นค่า ไม่มีเกี่ยวข้องกับชีวิต ความเป็นอยู่ และไม่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมอื่นๆ ที่คนในชุมชนพยายามอนุรักษ์ ดังจะเห็นว่า แม้แต่พิธีกรรมที่สำคัญที่สุดของชุมชนไทยยวนบ้านต้นตาลและวัดต้นตาล คือ พิธีเทศนาภาเผือกซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันลอยกระทงปีในคืนวันเพ็ญเดือน 12 เนี้ปัจจุบันยังต้องอาศัยสวดจากวรรณกรรมที่ปริวรรตเป็นอักษรไทยกลางแล้วเท่านั้น ผู้วิจัยเชื่อว่าในตู้โบราณทั้ง 4 ตู้ต้องมีโบราณเรื่องกาเผือกที่จารเป็นอักษรไทยยวนอยู่ด้วยเป็นแน่ และโบราณอักษรไทยยวนนี้น่าจะเป็นที่มาของวรรณกรรมฉบับปริวรรตที่พระภิกษุใช้สวดเรื่องแม่กาเผือกในพิธีลอยโคมประเพณีของชุมชน หากสำรวจได้สำรวจและจัดทำบัญชีคัมภีร์โบราณทั้งหมดที่เก็บรักษาไว้ที่วัดต้นตาลโดยละเอียด นอกจากจะทำให้คนในชุมชนหมู่บ้านต้นตาลเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมโบราณของตนแล้ว ยังอาจจะได้พบวรรณกรรมคัมภีร์ที่มีคุณค่าเรื่องอื่น นอกเหนือจากที่ประเสริฐ ณ นคร เคยพบมั่งรายศาสตร์ฉบับเก่าแก่ที่สุด การสำรวจ จัดหมวดหมู่โบราณ และซ่อมโบราณของวัดต้นตาลบางส่วนที่

ชำระเท่าที่พอจะซ่อมได้ให้กลับสมบูรณ์ดังเดิม กับทั้งวิเคราะห์ลักษณะร่วมและความโดดเด่นของคัมภีร์ไบลานของวัดต้นตาล ซึ่งเป็นผลผลิตของคน 2 วัฒนธรรม คือ คนไทยกลางซึ่งเป็นผู้สร้างวัดต้นตาลกับคนไทยยวนซึ่งเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ใหม่จะนำไปสู่ความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมที่ซับซ้อน นอกจากนี้ยังจะช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนวัดต้นตาลโดยเฉพาะเยาวชนสามารถอ่านอักษรธรรมล้านนาได้แล้ว คนในชุมชนวัดต้นตาลก็จะสามารถรักษาคัมภีร์ไบลานซึ่งเป็นมรดกของบรรพชนของตนไว้ได้ และทำให้คัมภีร์ไบลานของชุมชนวัดต้นตาลซึ่งครั้งหนึ่งเสมือนหนึ่งสูญหายไป ได้กลับคืนชีพมา และกลับมาผูกพันกับคนในชุมชนวัดต้นตาลเหมือนเมื่อครั้งที่บรรพชนของชุมชนนี้ได้รักทะนุถนอม และผู้นำพาคัมภีร์ไบลานอักษรไทยยวนมาสู่บ้านต้นตาลเช่นเดียวกับนำพาลูกหลานชาวเชียงแสนทั้งหลายมาอาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้

1.2 สมมติฐาน

เอกสารต้นฉบับตัวเขียนของวัดต้นตาล ตำบลเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งไบลานที่จารด้วยอักษรไทยยวนส่วนหนึ่งเป็นต้นฉบับเก่าแก่ที่บรรพบุรุษของชุมชนขนย้ายมาจากเชียงแสนเมื่อครั้งถูกพม่ารุกรามอยู่ที่อำเภอเสาไห้ ส่วนไบลานอักษรขอมเป็นมรดกทางวัฒนธรรมเดิมของคนในชุมชนเดิมซึ่งเป็นคนภาคกลาง ไบลานทั้งสองส่วนต่างก็แสดงอัตลักษณ์ของเจ้าของซึ่งต่างวัฒนธรรมกัน

1.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจ จัดหมวดหมู่คัมภีร์ไบลานที่จารด้วยอักษรไทยยวนและอักษรขอมทั้งหมดซึ่งเก็บรักษาไว้ที่วัดต้นตาล ตำบลต้นตาล อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์หาอัตลักษณ์ของคัมภีร์ไบลานอักษรไทยยวนและอักษรขอมของวัดต้นตาล

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักศึกษาด้านวรรณกรรมท้องถิ่นหรือคติชนได้ใช้ประโยชน์จากบัญชีสำรวจหนังสือไบลานของวัดต้นตาลเพื่อศึกษาหรือต่อยอดงานวิจัยของตนได้
2. วงการแพทย์แผนไทยอาจนำหนังสือไบลานเรื่องตำรายาไปปริวรรตแล้วศึกษาต่อยอดเพื่อพัฒนายาหรือวิธีบำบัดโรคตามตำรับไทย
3. คนในชุมชนวัดบ้านต้นตาลเห็นคุณค่า รัก หวงแหน และใช้ประโยชน์จากหนังสือไบลานที่บรรพชนของตนทิ้งไว้ให้เป็นมรดก

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1. สํารวจ รวบรวม และจัดทําบัญชีโบราณที่เก็บรักษาไว้ที่วัดต้นตาล โดยจําแนกประเภทเอกสาร ต้นฉบับตัวเขียนทั้งโบราณและสมุดข่อย และรายงานสภาพของเอกสาร ระหว่างสํารวจจะทำความสะอาด และซ่อมแซมโบราณบางส่วนที่พอซ่อมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโบราณที่แยกผูกกันอยู่ให้กลับมาอยู่ด้วยกัน รวมทั้งซ่อมคายสนองที่รื้อยโบราณ

2. เลือกบันทึกโบราณและสมุดข่อยเฉพาะที่สำคัญไว้ในรูปไฟล์รูปภาพ
3. วิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารในภาพรวม
4. เรียบเรียงรายงานการวิจัย

1.6 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาเฉพาะคัมภีร์โบราณที่เก็บรักษาไว้ที่วัดต้นตาลเพียงแห่งเดียว ไม่จํากัดว่าโบราณนั้นจะจารเป็นอักษรไทยยวน อักษรขอม หรืออักษรประเภทอื่น

1.7 สถานที่ทำวิจัยและเก็บข้อมูล

วัดต้นตาล ตำบลต้นตาล อำเภอเสนาไห้ จังหวัดสระบุรี

1.8 ปัญหาทางจริยธรรม

ปัญหานักวิจัยนำเอกสารต้นฉบับตัวเขียนคัมภีร์โบราณออกจากสถานที่เก็บรักษาตั้งเดิมเพื่อนำไปเป็นสมบัติส่วนตัวหรือขายให้แก่ชาวต่างชาติ ผู้ทำวิจัยจึงต้องวิจัยอยู่ในพื้นที่ ไม่นำคัมภีร์โบราณและสมุดข่อยออกจากวัดที่เก็บรักษาออกจากพื้นที่ สิ่งที่ได้เพียงประการเดียวคือถ่ายรูปแบบดิจิทัลบันทึกเป็นไฟล์ภาพและศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูลไฟล์ภาพที่ได้บันทึกไว้

บทที่ 2

เอกสารต้นฉบับตัวเขียนที่สำรวจพบในวัดต้นตาล

2.1 การสำรวจเอกสารต้นฉบับตัวเขียนที่วัดต้นตาล

ผู้วิจัยได้เสนอโครงการวิจัยโดยของงบประมาณสนับสนุนจากทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเข้าสำรวจโบราณที่วัดต้นตาล ระหว่างเดือนมกราคม-เดือนกันยายนที่รอการอนุมัติโครงการ ปรากฏว่ากรมศิลปากรได้ส่งผู้เชี่ยวชาญไปสำรวจเอกสารต้นฉบับตัวเขียนในวัดต้นตาลแล้ว แต่สำรวจไปได้เพียง 1 ตู้เท่านั้น เมื่อสอบถามกรมศิลปากรได้ความว่า กรมศิลปากรมีงบประมาณจำกัด สามารถสำรวจเอกสารโบราณของวัดต้นตาลรวมทั้งวัดอื่นๆ ในพื้นที่อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ในลักษณะนำร่องได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น (กองแก้ว วีระประจักษ์, 2553) เมื่อลงภาคสนามในระยะเริ่มต้น ผู้วิจัยได้วางแผนสำรวจเอกสารต้นฉบับตัวเขียนของวัดต้นตาลที่กรมศิลปากรยังไม่ได้สำรวจก่อน ซึ่งมีจำนวน 3 ตู้คัมภีร์ ส่วนเอกสารต้นฉบับตัวเขียนที่กรมศิลปากรสำรวจแล้วจำนวน 1 ตู้คัมภีร์ ได้วางแผนสำรวจซ้ำแต่ลำดับงานไว้ภายหลัง ในการสำรวจซ้ำ เอกสารบางรายการผู้วิจัยมีความเห็นแตกต่างกับความเห็นของคณะสำรวจของกรมศิลปากร ผู้วิจัยได้ทำหมายเหตุอธิบายไว้ในเชิงอรรถ

หลังจากที่ลงภาคสนามสำรวจเอกสารโบราณเหล่านี้ทั้งหมดอย่างต่อเนื่องและอยู่ในพื้นที่อย่างต่อเนื่องเป็นเวลาเดือนกว่าๆ การสำรวจทั้งหมดก็ได้เสร็จสิ้นลง พบเอกสารโบราณต้นฉบับตัวเขียนจำนวนทั้งสิ้น 291 รายการ (ไม่นับรายการซ้ำ) แบ่งเป็นสมุดข่อยจารอักษรไทยยวนจำนวน 1 รายการ สมุดข่อยจารอักษรขอม 0 รายการ โบราณจารอักษรไทยยวน 221 รายการ โบราณจารอักษรขอม 70 รายการ โบราณส่วนใหญ่ที่พบเป็นโบราณขนาดใหญ่ ส่วนโบราณขนาดเล็กซึ่งเรียกว่าโบราณก้อมนั้น พบค่อนข้างน้อย คือพบเพียง โบราณก้อมส่วนใหญ่ใช้บันทึกบทสวดมนต์ ตำรายา ตำราโหราศาสตร์ และบทที่ใช้ในพิธีกรรม รายละเอียดของเอกสารโบราณทั้งหมดปรากฏในข้อ 2.2

เอกสารที่เป็นโบราณนั้น วิธีการทำความสะอาด ซ่อมสลายสนอง และห่อผ้าให้ใหม่ได้ตามขั้นตอนที่ปรากฏในหนังสือ "คู่มือสำรวจจัดหารวบรวมทรัพยากรสารสนเทศเอกสารโบราณประเภทคัมภีร์โบราณและหนังสือสมุดไทย" ของสำนักหอสมุดแห่งชาติ (2552)

2.2 เอกสารต้นฉบับตัวเขียนที่วัดต้นตาล

เอกสารโบราณต้นฉบับตัวเขียนที่พบที่วัดต้นตาลหากจำแนกตามอักษรที่ใช้จาร ก็จำแนกได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ เอกสารโบราณที่จารด้วยอักษรไทยยวนกับเอกสารโบราณที่จารด้วยอักษรขอม

2.2.1 เอกสารที่จารด้วยอักษรไทยยวน

อักษรไทยยวนเป็นอักษรที่ปรกติพบในภาคเหนือของประเทศไทย เนื่องจากอักษรชนิดนี้มักใช้เขียนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาจึงเรียกว่า "อักษรธรรม" และเนื่องจากดินแดนที่พบเอกสารโบราณที่จารด้วยอักษรธรรมเป็นดินแดนอาณาจักรล้านนา อักษรธรรมนี้จึงเรียกเต็มๆ ว่า "อักษรธรรมล้านนา" เป็นอักษรแบบเดียวกับที่พบในเอกสารโบราณส่วนใหญ่ของวัดต้นตาล ชื่อ "อักษรไทยยวน" เป็นชื่อที่เรียกตามกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้อักษรชนิดนี้ นอกจากชื่ออักษรธรรมล้านนาและอักษรไทยยวนแล้วยังนิยมเรียกว่า "อักษรเมือง" หรือ "ตัวเมือง" ด้วย ทั้งนี้เพราะชาวเชียงใหม่มักเรียกตนเองว่า "คนเมือง" จึงเรียกอักษรชนิดนี้ซึ่งประดิษฐ์ขึ้นในอาณาจักรล้านนาซึ่งมีเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางว่า "อักษรเมือง" เอกสารเก่าแก่ที่สุดที่ใช้อักษรไทยยวนคือจารึกส.นทอง พ.ศ. 1919 (นัยนา ไปร่งรุระ, 2525: 17) ส่วนใบลานที่จารด้วยอักษรไทยยวนฉบับฉบับเก่าแก่ที่หลงเหลือมาจนถึงปัจจุบันสร้างขึ้นประมาณ จ.ศ. 830 (พ.ศ. 2011) ใบลานอักษรไทยยวนเก่าแก่เหล่านี้ส่วนใหญ่เก็บรักษาไว้ที่วัดโหลหินหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง และยังมีสภาพที่ดี อย่างไรก็ตาม ที่วัดเหมืองหม้อ ตำบลทุ่งศรี อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบเอกสารบางรายการที่มีอายุเก่าแก่กว่าใบลานที่วัดโหลหินถึง 10 ปี คือมีอายุอยู่ประมาณ จ.ศ. 820 (ดู โครงการศึกษาวิจัยคัมภีร์ใบลานในภาคเหนือฯ (2534))

เอกสารโบราณต้นฉบับตัวเขียนของวัดต้นตาลที่จารด้วยอักษรไทยยวนส่วนใหญ่เป็นทวิภาษา คือ ภาษาบาลีปนกับภาษาไทยยวน ในลักษณะที่ใช้ภาษาไทยยวนประกบภาษาบาลีเป็นนิสสัย มีส่วนน้อยที่จารเป็นภาษาบาลีภาษาเดียวตลอดทั้งเอกสาร ส่วนที่เป็นภาษาไทยยวนภาษาเดียวตลอดเอกสารไม่พบ ในรายการต่อไปนี้ เอกสารโบราณรายการใดที่มีได้ลงระบุภาษาไว้ในช่องหมายเหตุ หมายความว่าเอกสารนั้นจารเป็นภาษา ส่วนจำนวนเอกสารใช้วิธีบอกจำนวนผูกที่อยู่ในมัดเดียวกันหรือชุดเดียวกัน ชื่อแปรของเอกสารจะให้ไว้ที่ช่องหมายเหตุและนำเอกสารมาลำดับอยู่ด้วยกัน ดังนั้นเฉพาะเอกสารกลุ่มนี้จึงไม่ได้เรียงตามลำดับอักษรเหมือนเอกสารโบราณเรื่องอื่นๆ ชื่อเอกสารผู้วิจัยพยายามรักษาไว้ตามต้นฉบับแม้แต่ตัวสะกดการันต์ ส่วนที่ผู้วิจัยเพิ่มเข้าไปเพื่อให้จัดหมวดหมู่ได้ง่ายจะใส่ไว้ในวงเล็บ () ข้อมูลพิเศษอื่นๆ เช่น เอกสารที่ซ้ำ หมายเลขผูกที่พบจะใส่ไว้ในวงเล็บ [] รายละเอียดต่างๆ ของเอกสารไม่ว่าจะเป็นปีที่สร้าง ชื่อผู้สร้าง ชื่อผู้จาร รายละเอียดของใบลาน รายละเอียดของไม้ประทับ ฯลฯ จะให้ไว้ในหมายเหตุ

หมายเลขที่กำกับไว้ข้างหน้าคือหมายเลขแสดงจำนวนเอกสาร เอกสารใดที่ใช้เลขหลังจุดทศนิยมเป็น 0 หมายถึง เอกสารนั้นมีเอกสารที่มีรายการซ้ำ เช่น เอกสารหมายเลข 7.0 กลหวิวาทสูตร แสดงว่า รายการเอกสารชื่อ "กลหวิวาทสูตร" มีรายการซ้ำ ส่วนเอกสารที่เป็นรายการซ้ำจะกำกับด้วย

¹ ภาษาไทยยวน คือ ภาษาไทยล้านนาหรือภาษาไทยถิ่นพายัพ

เลขหลังจุกทศนิยมเรียงกันไปตั้งแต่ .1, .2, .3 ฯลฯ เช่นเอกสารหมายเลข 7.1 กลวิวาทสูตร [ซ้ำ] แม้ว่า
จะเขียนชื่อต่างออกไป ก็ตาม

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
1.0	กปิลชาดก	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
1.1	กปิลชาดก [ซ้ำ]	1 ผูก	ไม่สมบูรณ์
1.2	กปิลชาดก [ซ้ำ]	2 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก
2.0	กัมมวาจา	7 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 7 ผูก
2.1	กัมมวาจา [ซ้ำ]	11 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 11 ผูก
2.2	กัมมวาจา [ซ้ำ]	12 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 12 ผูก
2.3	กัมมวาจา [ซ้ำ]	12 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 12 ผูก
2.4	กัมมวาจา [ซ้ำ]	2 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก
3	กัมมวาจาวิธี (ปัพพชชาขันธ)	5 ผูก / 1-5	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกับ
4	กัมมวาจาวิธี (ปริวาสวันธ)	1 ผูก / 1	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกับ
5	กัมมวาจาวิธี (วัสสุปนายิก)	1 ผูก / 1	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกับ
6	กัมมวาจาวิธี (สิมมานขันธ)	2 ผูก / 1-2	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกับ
7.0	กลวิวาทสูตร	1 ผูก	-
7.1	กลวิวาทสูตร [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ, ชื่อที่ถูกต้อง "กลวิวาทสูตร"
8	กัถสพนินิพพาน	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
9.0	กาเผือก	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ, ให้ชื่อหนึ่งว่า "ประทีปตีนกา"
9.1	กาเผือก [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
9.2	กาเผือก [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
9.3	กาลกัณฐสูตร	1 ผูก	-
10	กุสสรราช (ชาดก)	3 ผูก	-
11	ขุททกปาฐะ	16 ผูก / 1-16	ฉบับล่องขาด ไม่มีไม้ประกับ
12.0	คาถาพัน	ผูก 2	ภาษาบาลี
12.1	คาถาพัน [ซ้ำ]	ผูก 3	ภาษาบาลี
12.2	คาถาพัน [ซ้ำ]	ผูก ปลาย	ภาษาบาลี
12.3	คาถาพัน [ซ้ำ]	10 ผูก [ผูกต้น]	ภาษาบาลี
12.4	คาถาพัน [ซ้ำ]	11 ผูก / ผูก 1-2	ผูกต้น 6 ชุด; ผูก ปลาย 3 ชุด

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
12.5	คาถาพัน [ซ้ำ]	2 ผูก	ภาษาบาลี
12.6	คาถาพัน [ซ้ำ]	3 ผูก [ผูกปลายซ้ำ]	ภาษาบาลี
12.7	คาถาพัน [ซ้ำ]	6 ผูก [ผูกต้นซ้ำ]	ภาษาบาลี
12.8	คาถาพัน [ซ้ำ]	8 ผูก [ผูกปลายซ้ำ]	ภาษาบาลี
13.0	คาถาไล่ผีกับเสกน้ำมันต์	1 ผูก	-
13.1	คาถาไล่ผีกับเสกน้ำมันต์ [ซ้ำ]	1 ผูก	-
14	โสดนชาดก	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
15	จตตูกกนิบาต อังคุตตรนิกาย	ผูก 4	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกับ
16.0	จันทกุมาร	8 ผูก / 1, 2; 1, 2; 1, 2; 1, 1 [ซ้ำ]	-
16.1	จันทกุมารชาดก [ซ้ำ]	1 ผูก	-
18	จันทพราหมณวัตถุ	1 ผูก	-
19	จันทรคราส	ผูก 2	-
20.0	จุนทลกกกริกสูตร	1 ผูก	ฉบับลานดับ ไม่มีไม้ประกับ
20.1	จุนทลกกกริกสูตร [ซ้ำ]	2 ผูก / 1, 1ก	ฉบับทองทึบ ไม่มีไม้ประกับ
20.2	จุนทลกกกริกสูตร [ซ้ำ]	3 ผูก / 1, 1ก-1ข	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกับ
20.3	จุนทลกกกริกสูตร [ซ้ำ]	8 ผูก / 1, 1ก-1ข	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกับ
21.0	จุฬาคุยหสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
21.1	จุฬาคุยหสูตร [ซ้ำ]	1 ผูก	ปกเขียนว่า "จุฬาคุยหสูตร"
21.2	จุฬาคุยหสูตร [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
21.3	จุฬาคุยหสูตร [ซ้ำ]	2 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก
24.0	จุฬัมมปาละชาดก	1 ผูก	-
24.1	จุฬัมมปาละ(ชาดก) [ซ้ำ]	4 ผูก	-
25	ชราสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
26.0	ชาลือภิเชก	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ พ.ศ. ๒๔๘๑
26.1	ชาลือภิเชก [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
26.2	ชาลือภิเชก [ซ้ำ]	1 ผูก	-
27	ฎีกานโม	2 ผูก	-
28	ฎีกาอภิธรรม	ผูก 7	-
29	ตำนานพระเจ้าเลียบโลก	4 ผูก / 2, 6, 8-9	ฉบับทองทึบ ล่องชาด ไม่มีไม้ประกับ
30.0	ตำนานพระธาตุตระกุง	10 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 10 ผูก

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
30.1	ตำนานพระธาตุตระกั้ง [ซ้ำ]	14 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 14 ผูก
30.2	ตำนานพระธาตุตระกั้ง [ซ้ำ]	4 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 4 ผูก
31	ตำรายา 1	1 เล่ม	สมุดข่อย ภาษาไทยยวน
32	ตำรายา 2	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาไทยยวน
33	ตำรายา 3	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาไทยยวน
34	ตำรายา 4	1 ผูก	ไม่สมบูรณ์ ภาษาไทยยวน
35	ตำรายา 5	1 ผูก	ลานก้อม
36	ตำรายา 6	12 ผูก	ต่างชุด
37	ตำราไสยศาสตร์	1 ผูก	-
38	ตำราโหราศาสตร์	1 ผูก	-
39	ติลักษณะ	7 ผูก	-
40	ติโลกวิญจขย	9 ผูก / 1-9	ฉบับลานดิบ ไม่มีไม้ประกบ
41.0	เตมีย์ชาดก	10 ผูก / 1, 2, 3; 1, 3; 1, 3; 1, 3; 3 [ซ้ำ]	-
41.1	เตมีย์ชาดก [ซ้ำ]	10 ผูก / 1, 2; 1, 2; 1, 2; 2, 3; 1, 2, 3 [ซ้ำ]	-
42	ไตรภูมิ	ผูก 2	
43	ทนต์ธาตุนิทาน	4 ผูก / 1-4	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ
44	ทสกนิปาตวรรณนา มโรถปุรณี องคตตรนิกายฎจกถา	10 ผูก / 1-2, 1ก, 4-6, 6ก, 7-9	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ
45	ทสนิบาท	ผูก 5	จ.ศ. 1204
46	ทักษิณทานวิสุทธิสสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
47.0	ทักษิณวิมังคสูตร	14 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 14 ผูก
47.1	ทักษิณวิมังคสูตร [ซ้ำ]	14 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 14 ผูก ผูกหนึ่ง ระบุ จ.ศ. 1207
47.2	ทักษิณวิมังคสูตร [ซ้ำ]	15 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 15 ผูก
47.3	ทักษิณวิมังคสูตร [ซ้ำ]	18 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 18 ผูก
47.4	ทักษิณวิมังคสูตร [ซ้ำ]	2 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก ผูกหนึ่ง ระบุ จ.ศ. 1207
47.5	ทักษิณวิมังคสูตร [ซ้ำ]	20 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 20 ผูก

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
47.6	ทักษิณวิภังคสูตร [ซ้ำ]	21 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 21 ผูก
47.7	ทักษิณวิภังคสูตร [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
48.0	ทุกขัตติยกุมาร	ผูก 2	เรื่องเดียวกับ หงส์หิน
48.1	ทุกขัตติยกุมาร [ซ้ำ]	1 ผูก	เรื่องเดียวกับ หงส์หิน
48.2	ทุกขัตติยกุมาร [ซ้ำ]	2 ผูก	เรื่องเดียวกับ หงส์หิน
48.3	ทุกขัตติยกุมาร [ซ้ำ]	3 ผูก	มี 3 ฉบับ ต่างชุดกัน เรื่องเดียวกับ หงส์หิน
48.4	ทุกขัตติยชาดก [ซ้ำ]	1 ผูก	เรื่องเดียวกับ หงส์หิน
49.0	เทวทูตสูตร	13 ผูก / 1, 1ก-1ข, 2, 2ก, 3, 3ก, 4, 4ก-4ข	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ
49.1	เทวทูตสูตร [ซ้ำ]	2 ผูก / 1, 1ก ¹	ฉบับทองทึบ ไม่มีไม้ประกบ
49.2	เทวทูตสูตร [ซ้ำ]	2 ผูก	-
49.3	เทวทูตสูตร [ซ้ำ]	4 ผูก / 1-4	ฉบับชาดทึบ ไม่มีไม้ประกบ
49.4	เทวทูตสูตร [ซ้ำ]	4 ผูก / 2, 4-6	ฉบับทองทึบ ไม่มีไม้ประกบ
49.5	เทวทูตสูตร [ซ้ำ]	4 ผูก / 2-5	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกบ
49.6	เทวทูตสูตร [ซ้ำ]	5 ผูก / 1-2, 4-6	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ
49.7	เทวทูตสูตร [ซ้ำ]	8 ผูก	-
50	ธรรมดาสนโลก	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
51.0	ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
51.1	ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร [ซ้ำ]	13 ผูก / 1, 1ก-1ฐ	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกบ
51.2	ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร [ซ้ำ]	2 ผูก / 1, 1ก	ฉบับลานดิบ ไม่มีไม้ประกบ
51.3	ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร [ซ้ำ]	2 ผูก / 1, 1ก	ฉบับลานดิบ ไม่มีไม้ประกบ
51.4	ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร [ซ้ำ]	22 ผูก / 1, 1ก-1ป	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ
51.5	ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร [ซ้ำ]	6 ผูก / 1, 1ก-1ง	ฉบับทองทึบ ไม่มีไม้ประกบ
51.6	ธัมมจักกั	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ชื่อเต็มคือ "ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร"
51.7	ธัมมจักกั [ซ้ำ]	1 ผูก	ชื่อเต็มคือ "ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร"

¹ กรมศิลปากรบันทึกว่ามี 6 ผูก

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
52	ธัมมิกสูตร	2 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ช่างหลังเขียนว่า สุโขพิทุทาน นิฎจติ กริยาอันกลาวสุโขคิด แลวเท่านี้ด้วยห้อยออกอรแล ทำให้เข้าใจผิดว่าคัมภีร์นี้ชื่อ สุโขพิทุทาน
53	นางวิสาขา	4 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 4 ผูก
54.0	นารทชาดก	13 ผูก / 1, 2; 1, 3; 1, 2; 1, 2; 1, 2; 2, 3; 2]	-
54.1	นารทชาดก [ซ้ำ]	9 ผูก / 1,2,3,6; ผูก 1,3; 1, 2, 3	-
55.0	นิพพานสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
55.1	นิพพานสูตร [ซ้ำ]	15 ผูก / 1ก-1ค	ฉบับล่องชาติ ไม่มีไม้ประกับ
55.2	นิพพานสูตร [ซ้ำ]	16 ผูก / 1ก-1ณ	ฉบับล่องชาติ ไม่มีไม้ประกับ
55.3	นิพพานสูตร [ซ้ำ]	16 ผูก / 1ก-1ณ	ฉบับล่องชาติ ไม่มีไม้ประกับ
55.4	นิพพานสูตร [ซ้ำ]	2 ผูก / 1-1ก	ฉบับทองทึบ ไม่มีไม้ประกับ
55.5	นิพพานสูตร [ซ้ำ]	20 ผูก / 1,1ก-1ธ	ฉบับลานดิบ ไม่มีไม้ประกับ
55.6	นิพพานสูตร [ซ้ำ]	21 ผูก / 1,1ก-1น	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกับ
55.7	นิพพานสูตร [ซ้ำ]	23 ผูก / 1, 1ก-1ผ	ฉบับลานดิบ ไม่มีไม้ประกับ
55.8	นิพพานสูตร [ซ้ำ]	26 ผูก / 1ก-1ม	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกับ
56.0	นิยายลายงู	ผูก 2	
56.1	ลายงู	3 ผูก	เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "นิยายลายงู"
57	นิสสัยมาติกา	ผูก 3	
58.0	เนมิราชชาดก	9 ผูก / ผูก 1,2,3; ผูก1, 2; ผูก1, 2; ผูก1,4	-
58.1	เนมิราชชาดก [ซ้ำ]	8 ผูก / ผูก 1,2,3; ผูก1,2,3; ผูก2, ผูก2	-
59	บทสวดต่างๆ	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
60.0	บวรพันธ	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
60.1	บวรพันธ [ซ้ำ]	2 ผูก / ผูก 1, 3	-
62	บวรมบวรเรียบบวรอง	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
63.0	บวรวง	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ พ.ศ. 2481
63.1	บวรวงส์	ผูก 5	ชื่อที่ถูกต้องคือ "บวรวง"

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
63.2	บัรววงส์ [ซ้ำ]	2 ผูก	ชื่อที่ถูกคือ "บัรววง"
64.0	บัรววงหงส์อามาต	6 ผูก	บางที่เขียน "บัรววงหงส์อามาต"
64.1	บัรววงหงส์อามาต [ซ้ำ]	1 ผูก	บางที่เขียน "บัรววงหงส์อามาต"
64.2	บัรววงหงส์อามาต [ซ้ำ]	ผูก 2	บางที่เขียน "บัรววงหงส์อามาต"
64.3	บัรววงหงส์อามาต [ซ้ำ]	ผูก 5	บางที่เขียน "บัรววงหงส์อามาต"
64.4	บัรววงหงส์อามาต [ซ้ำ]	4 ผูก / ผูก 2, 3, 4, 5	บางที่เขียน "บัรววงหงส์อามาต"
65	ปฏิสัมพันธ์ทางวิธานคปภรณ์	1 ผูก	-
66	ปฐมกัปปี	1 ผูก	-
67	ปฐมกัปปีส่วนโลก	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
68.0	ปฐมมุต	ผูก 2	-
68.1	ปฐมมุต [ซ้ำ]	1 ผูก	-
69.0	ปฐมสมโพธิ	8 ผูก / 1-8	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกับ
69.1	ปฐมสมโพธิ [ซ้ำ]	1 ผูก	-
69.2	ปฐมสมโพธิ [ซ้ำ]	ผูก 6	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกับ
69.3	ปฐมสมโพธิ [ซ้ำ]	ผูก 7	ฉบับทองทึบ ไม่มีไม้ประกับ
69.4	ปฐมสมโพธิ [ซ้ำ]	6 ผูก / 1-2, 4, 6-8	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกับ
69.5	ปฐมสมโพธิ [ซ้ำ]	6 ผูก / 1-6	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกับ
69.6	ปฐมสมโพธิ [ซ้ำ]	7 ผูก / 1, 1ก, 2-5	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกับ
69.7	ปฐมสมโพธิ [ซ้ำ]	7 ผูก / 1-4, 6-8	ฉบับทองทึบ ไม่มีไม้ประกับ
69.8	ปฐมสมโพธิ [ซ้ำ]	7 ผูก / 1-7	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกับ
70.0	ปฐมบัรวรม	ผูก 3	-
70.1	ปฐมบัรวรม [ซ้ำ]	ผูก 2	-
71	ปฐมบัรวรมบัวเรียวบัวรอง	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
72	ปราภาวสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
73	ปัจจุเวกชน	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
74	ปัญญาบารมี	3 ผูก	-
75.0	ปาฏิโมกข์	1 ผูก	-
75.1	ปาฏิโมกข์ [ซ้ำ]	2 ผูก	ลานก้อม
76	ปาฏิโมกข์แปล	1 ผูก	-
77	คันคาภ	1 ผูก	-
78	พรหมชาลสูตร	9 ผูก / 1-9	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกับ

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
79	พรหมอาราธนาธัมม์	1 ผูก	-
80	พระเจ้า 5 พระองค์	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
81.0	พระเจ้านิพพาน	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
81.1	พระเจ้านิพพาน [ซ้ำ]	2 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก
82	พระแซกคำ	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ พ.ศ. 2375
83	พระธัมม์ ๓ ประการ	3 ผูก	-
84	พระธาตุตะกั่ว	ผูก 2	-
85.0	พระมาลัย	18 ผูก	ผูกต้นซ้ำ
85.1	พระมาลัย [ซ้ำ]	2 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก
86	พระยาสี่เส้า	1 ผูก	-
87	พระยาสุนันตราชา	1 ผูก	-
88.0	พระสูตร	1 ผูก	ไม่ระบุว่าเป็นพระสูตรใด
88.1	พระสูตร [ซ้ำ]	1 ผูก	ลานก้อม หน้าท้ายมีคาถา เย ธัมมา
82	พ่อค้าสิบเก้าคน	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
83	พิมพาเถรีปรินิพพาน	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
84.0	พิมพาพิลาป	1 ผูก	-
84.1	พิมพาพิลาป [ซ้ำ]	10 ผูก	-
84.2	พิมพาพิลาป [ซ้ำ]	2 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก
85	พุทธคุณคาถา	19 ผูก / 1-10, 1ก-3ก, 5ก-9ก.2ข	ฉบับล่องชาติ ไม่มีไม้ประกบ
86	พุทธนิพพาน	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
87	พุทธวงส์	1 ผูก	-
88	พุทธเสนกะ	ผูก 5	-
89	พุทธาภิเษก	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
90	ภาณยักษ์	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
91.0	ภริทัตชาดก	11 ผูก / 1,2,4; 1,2, 4; 1, 2; 1,2,3	-
91.1	ภริทัตชาดก [ซ้ำ]	10 ผูก / 1, 2, 3, 4; 1, 2, 3, 4; 3, 3 [ซ้ำ]	-

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
92.0	ฎริปัญหา	1 ผูก [ผูกท้าย]	colophon ระบุข้อความ "จุฬาลักษณ์- ราชได้ ๑๑๙๒ ตัวปัดได้ย เดอร จยง แรม ๑๐ คำ พร้าวาได้วัน 3 ยามจักไกลทยงแล ฯ นามเชยร์รส- ภิกขุริกชิตต์ อดตโน ชรตวยตนเอง แล ฯ ข้าได้ขยร์ธมม์ผูกนี้ปลางเมือด ปนทูลวงอยุจำพรวัสสาอญวัดตน ตานแกวกลางวันนั้นแล ฯ ขุรสุรี ภานณเปนผู้ได้ลาน เชยร์รสภิกขุ เปนผู้ขยรแล ฯ" ไม่สมบูรณ ผูกเดี่ยวจบ ข้ากันทั้ง 2 ผูก
92.1	ฎริปัญหา [ข้า]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ข้ากันทั้ง 2 ผูก
93	มงคลสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
94	มณิกัณท์	1 ผูก	-
95	มหากยหสูตร (?)	1 ผูก	-
96	มหาโกฎฐารมม์ [เล่มหลวง]	5 ผูก	-
97.0	มหาชนกชาดก	10 ผูก / 1, 2, 3; 1, 2, 3; 1, 2, 3; 3]	-
97.1	มหาชนกชาดก [ข้า]	9 ผูก / 1, 2, 3; 1, 2, 3; 1, 2, 3 ข้า	-
98	มหาชาติ	6 ผูก	มีกัณท์ทศพร, หิมพานต์, ท่าน กัณท์, ชุชก, กุมารี และ มัทรี
99.0	มหาชาติ ทศพร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
99.1	มหาชาติ ทศพร [ข้า]	1 ผูก	ไม่สมบูรณ
99.2	มหาชาติ ทศพร [ข้า]	13 ผูก	มีฉบับสำนวนหนองเสน, ไชเลม, และป่าหิงแก้วมโนเนื่อง
99.3	มหาชาติ ทศพร [ข้า]	17 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ข้ากันทั้ง 17 ผูก แต่อาจมีสำนวนที่แตกต่างกัน
99.4	(พระ)มหาชาติ ทศพร	1 ผูก	-
100.0	มหาชาติ หิมพานต์	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
100.1	มหาชาติ หิมพานต์ [ข้า]	5 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ข้ากันทั้ง 5 ผูก แต่อาจมีสำนวนที่แตกต่างกัน

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
100.2	มหาชาติ หิมพานต์ [ซ้ำ]	9 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 9 ผูก แต่อาจมีสำนวนที่แตกต่างกัน 100.3
	มหาชาติ หิมพานต์ [ซ้ำ]	9 ผูก	มีฉบับสำนวนหนองเสือ, ไชเล็ม, ท่า แป้นริมโขงลาน
101.0	มหาชาติ ทานกัณฑ์	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
101.1	มหาชาติ ทานกัณฑ์ [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
101.2	มหาชาติ ทานกัณฑ์ [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
101.3	มหาชาติ ทานกัณฑ์ [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
101.4	มหาชาติ ทานกัณฑ์ [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
101.5	มหาชาติ ทานกัณฑ์ [ซ้ำ]	8 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 8 ผูก แต่อาจมีสำนวนที่แตกต่างกัน
102.0	มหาชาติ วนประเวศน์	13 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 13 ผูก แต่อาจมีสำนวนที่แตกต่างกัน
102.1	มหาชาติ วนประเวศน์ [ซ้ำ]	13 ผูก	มีสำนวนหนองเสือ, ไชเล็ม, วังวอน
103	มหาชาติ ชูชก	14 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 14 ผูก แต่อาจมีสำนวนที่แตกต่างกัน
104	มหาชาติ จุลพน	19 ผูก	มีสำนวนหนองเสือ, ไชเล็ม, ป่าแป้น
105	มหาชาติ มหาพน	16 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 16 ผูก แต่อาจมีสำนวนที่แตกต่างกัน
106.0	มหาชาติ กุมาร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
106.1	มหาชาติ กุมาร [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
106.2	มหาชาติ กุมาร [ซ้ำ]	3 ผูก	สำนวนท่าแป้นริมโขง
107.0	มหาชาติ มัทรี	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
107.1	มหาชาติ มัทรี [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
107.2	มหาชาติ มัทรี [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
107.3	มหาชาติ มัทรี [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
107.4	มหาชาติ มัทรี [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
107.5	มหาชาติ มัทรี [ซ้ำ]	8 ผูก	มีสำนวนไชเล็ม, ท่าแป้น, วังวอน, ท่าแป้นริมโขง
108.0	มหาชาติ สักกบรรพ	1 ผูก	ไม่สมบูรณ์

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
108.1	มหาชาติ ลักขณรพ [ซ้ำ]	23 ผูก	มีสำนวนหนองเสน, ไชเล็ม, ป่าหิง แก้ว, ท่าแป้นริมโขงลาน (?)
109.0	มหาชาติ มหาราช	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
109.1	มหาชาติ มหาราช [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
109.2	มหาชาติ มหาราช [ซ้ำ]	8 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ต่างสำนวนกัน
109.3	มหาชาติ มหาราช [ซ้ำ]	8 ผูก	มีสำนวนไชเล็ม, ท่าแป้น, วังวอน, ท่าแป้นริมโขง
109.4	มหาชาติ มหาราช [ซ้ำ]	1 ผูก	-
110.0	มหาชาติ ฉกษัตริย์ [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
110.1	มหาชาติ ฉกษัตริย์ [ซ้ำ]	17 ผูก	มีสำนวนหนองเสน, ไชเล็ม, ป่าแป้น
111.0	มหาชาติ นครกัณฑ์	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
111.1	มหาชาติ นครกัณฑ์ [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
111.2	มหาชาติ นครกัณฑ์ [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
111.3	มหาชาติ นครกัณฑ์ [ซ้ำ]	13 ผูก	มีสำนวนหนองเสน, ไชเล็ม, ไม้ไผ่แจ้เหวดคำ
111.4	มหาชาติ นครกัณฑ์ [ซ้ำ]	6 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 6 ผูก แต่อาจมีสำนวนต่างกัน
112	มหามงคลสูตร	2 ผูก	-
113	มหาสติปัญญาสูตร	5 ผูก / 1-2, 2ก, 3-4	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกบ
114	มหาสมัยสูตร	2 ผูก	-
115	มหาสันติสูตร	1 ผูก	-
116.0	มโหสถชาดก	1 ผูก	-
116.1	มโหสถชาดก [ซ้ำ]	4 ผูก / 3, 5, 7, 7 [ซ้ำ]	-
116.2	มโหสถชาดก [ซ้ำ]	5 ผูก / 1, 2, 4, 3, 9	-
116.3	มโหสถชาดก [ซ้ำ]	6 ผูก / 1, 3, 5, 6, 7, 9	ผูกหนึ่งระบุ จ.ศ 1142
116.4	มโหสถชาดก [ซ้ำ]	8 ผูก / 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9	-
116.5	มโหสถชาดก [ซ้ำ]	8 ผูก / 2-9	-
116.6	มโหสถชาดก [ซ้ำ]	9 ผูก / 1,2,5,6,7,8, 2ซ้ำ, 2ซ้ำ, 8	-
116.7	มโหสถชาดก [ซ้ำ]	9 ผูก / 1-8; 5	-

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
117	มังคลัตถทีปนี	1 ผูก	-
118	มาติกาอภิธรรม	4 ผูก / 1, 3, 4	-
119	มานนุตปริวาส ¹	1 ผูก	-
120.0	มาลัย	ผูก 1	-
120.1	มาลัย [ซ้ำ]	13 ผูก	เป็น ผูก 1 ซ้ำกันทั้ง 13 ผูก
120.2	มาลัย [ซ้ำ]	13 ผูก	เป็น ผูก 2 ซ้ำกันทั้ง 13 ผูก
120.3	มาลัย [ซ้ำ]	14 ผูก	เป็น ผูก 2 ซ้ำกันทั้ง 14 ผูก
	มาลัย [ซ้ำ]	16 ผูก	เป็น ผูก 2 ซ้ำกันทั้ง 16 ผูก
120.4	มาลัย [ซ้ำ]	ผูก 2	-
120.5	มาลัย [ซ้ำ]	ผูก 2	-
120.6	มาลัย [ซ้ำ]	10 ผูก	เป็น ผูก 1 ซ้ำกันทั้ง 10 ผูก
121	มาลัยแสน	1 ผูก	-
122	มิลินทปัญหา	4 ผูก / 1-2,4,6	ฉบับทองทิบ ไม่มีไม้ประกบ
123	มูลกัมมัญฐาน	5 ผูก	-
124.0	มูลตันไตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
124.1	มูลตันไตร [ซ้ำ]	ผูก 4	-
124.2	มูลตันไตรย [ซ้ำ]	1 ผูก	-
125	เมตไตรยสูตร	1 ผูก	-
126	โมคคัลลานนิพพาน	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
127	ยโสธรา	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
128.0	ยอดไตรปิฎก	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
128.1	ยอดไตรปิฎก [ซ้ำ]	19 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 19 ผูก
128.2	ยอดไตรปิฎก [ซ้ำ]	2 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก
128.3	ยอดไตรปิฎก [ซ้ำ]	23 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 23 ผูก
129	รศธัมม	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
130.0	รัตนสูตร	6 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 6 ผูก
130.1	รัตนสูตร [ซ้ำ]	2 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก
130.2	รัตนสูตร [ซ้ำ]	5 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 5 ผูก

¹ บันทึกตามลายมือเส้นหมึกเคมีที่เขียนไว้ที่ปก

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
131.0	ราหุล	1 ผูก	เรื่องเดียวกับ "ราหุลปริตตสูตร"
131.1	ราหุลปริตตสูตร	1 ผูก	-
132	เรียกขวัญข้าว	1 ผูก	-
133	โลกวินัย ¹	11 ผูก / 2-3, 7-9, 9ก, 11, 13, 16-17, 16ก	-
134	โลกศาสนา	1 ผูก	-
135	วิถนพราหมณชาดก	1 ผูก	-
136.0	วิธรบัตต	13 ผูก / 2, 4, 5, 6; 1, 2, 3; 1, 2, 2, 3, 4, 6	-
136.1	วิธรบัตตชาดก [ข้า]	10 ผูก / 3, 4, 5, 6; 1, 3, 4; 1-6	-
136.2	วิธรบัตตชาดก [ข้า]	11 ผูก / 1, 2; 1, 2, 2ข้า, 5; 1, 3, 4, 5, 6]	-
137.0	วินัยปิฎก	15 ผูก	-
137.1	วินัยปิฎก [ข้า]	17 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ข้ากันทั้ง 17 ผูก เป็นโบลานต่างชุด
137.2	วินัยปิฎก [ข้า]	17 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ข้ากันทั้ง 17 ผูก เป็นโบลานต่างชุด
137.3	วินัยปิฎก [ข้า]	17 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ข้ากันทั้ง 17 ผูก
137.4	วินัยปิฎก [ข้า]	20 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ข้ากันทั้ง 20 ผูก
137.5	วินัยปิฎก [ข้า]	4 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ข้ากันทั้ง 4 ผูก
137.6	วินัยปิฎก [ข้า]	6 ผูก / 1, 2, 2, 2, 2 [ข้า], 4	ผูกเดี่ยวจบ ข้ากันทั้ง 6 ผูก
137.7	วินัยปิฎก [ข้า]	7 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ข้ากันทั้ง 7 ผูก ต่างชุดกัน ผูกหนึ่งระบุ จ.ศ. 1208
137.8	วินัยปิฎก [ข้า]	9 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ข้ากันทั้ง 9 ผูก ต่างชุดกัน
138	วินัยวินิจฉัย วรรค 2	1 ผูก	-

¹ กรมศิลปากรระบุผิดเป็น ติโลกวินิจฉย [โลกวินิจฉัย]

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
139	วิภังคสูตร	1 ผูก	-
140.0	วิสุทธีมรรค	13 ผูก / 2-6,6ก,8,11, 13,14,14ก,15-16	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ
140.1	วิสุทธีมรรค [ซ้ำ]	9 ผูก / 1-9	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกบ
141	เวสสันดรที่ปณี	9 ผูก / 2, 6-13	ฉบับทองทึบ ไม่มีไม้ประกบ
142	โฆหารภวทั้ง ๓	ผูก	
143	โฆหารวินัยปิฎก ¹	7 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 7 ผูก
144	โฆหารอภิธรรม	2 ผูก	จบ
145	สตตปาฐาทศกถา	1 ผูก	-
146.0	สัพพทานานิสงส์	1 ผูก	ฉบับทองทึบ
146.1	สัพพทานานิสงส์กถา	11 ผูก / 3-13	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ
147.0	สมจิตตสูตร	1 ผูก	-
147.1	สมจิตตสูตร [ซ้ำ]	1 ผูก	-
148	สมภมิตตชาดก	1 ผูก	-
149	สมันตปาสาทิกา	2 ผูก	ผูก 1 เหมือนกัน
150.0	สลังกาวิชขานสูตร	4 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 4 ผูก
150.1	สลังกาวิชขานสูตร [ซ้ำ]	1 ผูก	ระบุ "จุฬะสกกราชได้ ๑๑๒๑ พระ วัสสา ปลีรักกา เดือร ๑๑ ชัร ๕ คำ พรำวาได้วีรทง"
150.2	สลังกาวิชขานสูตร [ซ้ำ]	2 ผูก / 1-2	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ
151	สังขยา	2 ผูก / 1, 4	
152	สังคหสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
153	สังคีตินิทาน	11 ผูก	จากหลายชุดคละกัน
154.0	สังฆอมธาตุ	3 ผูก / 1, 3-4	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกบ
154.1	สังฆอมธาตุ [ซ้ำ]	4 ผูก / 1,1ก,3-4	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ
154.2	สังฆอมธาตุ [ซ้ำ]	4 ผูก / 1-4	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ
154.3	สังฆอมธาตุ [ซ้ำ]	4 ผูก / 1-4	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ
154.4	สังฆอมธาตุ [ซ้ำ]	4 ผูก / 1-4	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ

¹ โฆหารวินัยปิฎกสั้นกว่าวินัยปิฎก

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผู้ก	หมายเหตุ
154.5	สังขอมธาตุ [ข้า]	4 ผู้ก / 1-4	ฉบับล่องขาด ไม่มีไม้ประกับ
154.6	สังขอมธาตุ [ข้า]	4 ผู้ก / 1-4	ฉบับล่องขาด ไม่มีไม้ประกับ
154.7	สังขอมธาตุ [ข้า]	4 ผู้ก / 1-4	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกับ
154.8	สังขอมธาตุ [ข้า]	4 ผู้ก / 1-4	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกับ
154.9	ล้ารวมธาตุ [ข้า]	1 ผู้ก	ฉบับล่องขาด เรื่องเดียวกับ "สังขอมธาตุ"
155	ลัฏฐินีบาต ขาดกัฏฐกถา	2 ผู้ก / 1-2	ฉบับล่องขาด ไม่มีไม้ประกับ
156	ลัทธิวิมาลา	1 ผู้ก	ผู้กเดี่ยวจบ
157	ลัทธิพามณี	2 ผู้ก	
158	ลัทธิหามาษา	1 ผู้ก	
159	ลุตตันตปิฎก	1 ผู้ก	
160	ลุตตันตเอกเทศ	1 ผู้ก	ผู้กเดี่ยวจบ
161	ลุตทลม	1 ผู้ก	ผู้กเดี่ยวจบ
162	ลุตญ	3 ผู้ก	จบ
163	ลุตตราประกาศิต	1 ผู้ก	-
164	ลุตริทชมพู	1 ผู้ก	ผู้กเดี่ยวจบ
165	ลุตริวงส์	1 ผู้ก	-
166.0	ลุตริวงส์หงส์อมาส	1 ผู้ก	-
166.1	ลุตริวงส์หงส์อมาส [ข้า]	2 ผู้ก	-
166.2	ลุตริวงส์หงส์อมาส [ข้า]	ผู้ก 1	-
166.3	ลุตริวงส์หงส์อมาส [ข้า]	1 ผู้ก	-
166.4	ลุตริวงส์หงส์อมาส [ข้า]	1 ผู้ก	-
167	ลุตวรรณสามชาตก	11 ผู้ก / 1; 1,2; 1,2; 1,2; 1,2; 1,2	-
168	ลุตวันณมาลา	1 ผู้ก	-
169	ลุตวันณมุสิก	2 ผู้ก	-
170	ลุตวันณหงส์คำ	2 ผู้ก	จบ
171	แลงเมือง	1 ผู้ก	ฉบับรักที่บ ปกหน้าระบุ "วันที่ ๒๔ กรกฎาคม พฤษภาคม ๒๕๗๑ ด้วปีวอกแล"
172.0	หงส์หิน	1 ผู้ก	เรื่องเดียวกับ "ทุกขัตติยกุมาร"

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
172.1	หงส์หิน [ซ้ำ]	3 ผูก	
173	หนังสือบูชา	1 ผูก	
174	โหราศาสตร์	1 ผูก	
175	อนาคตวงศ์	5 ผูก / 1-5	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกบ
176.0	อภิธรรม	14 ผูก	ต่างชุดกัน
176.1	อภิธรรม [ซ้ำ]	14 ผูก	ต่างชุดกัน
176.2	อภิธรรม [ซ้ำ]	ผูก 2	-
176.3	อภิธรรม [ซ้ำ]	10 ผูก	ต่างชุดกัน
176.4	อภิธรรม [ซ้ำ]	10 ผูก	ต่างชุดกัน
176.5	อภิธรรม [ซ้ำ]	12 ผูก	ต่างชุดกัน
176.6	อภิธรรม [ซ้ำ]	13 ผูก	ต่างชุดกัน
176.7	อภิธรรม [ซ้ำ]	3 ผูก	ต่างชุดกัน
176.8	อภิธรรม [ซ้ำ]	3 ผูก	ผูก 3 ซ้ำกันทั้งหมด
176.9	อภิธรรม [ซ้ำ]	3 ผูก	ต่างชุดกัน
176.10	อภิธรรม [ซ้ำ]	5 ผูก	ต่างชุดกัน
176.11	อภิธรรม [ซ้ำ]	5 ผูก	ต่างชุดกัน
176.12	อภิธรรม [ซ้ำ]	5 ผูก	ต่างชุดกัน
176.13	อภิธรรม [ซ้ำ]	6 ผูก	ต่างชุดกัน
176.14	อภิธรรม [ซ้ำ]	7 ผูก	ต่างชุดกัน
177.0	(อภิธรรม) สังคินี	1 ผูก	เรื่องเดียวกับ ธรรมสังคินี
177.1	(อภิธรรม) ธรรมสังคินี [ซ้ำ]	1 ผูก	-
178	(อภิธรรม) สังคินี-ยาว	2 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก เรื่องเดียวกับ ธรรมสังคินี
179	(อภิธรรม) สังคินี-สั้น	19 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 19 ผูก เรื่องเดียวกับ ธรรมสังคินี
180.0	(อภิธรรม) วิมังค์	15 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 15 ผูก
180.1	(อภิธรรม) วิมังค์ [ซ้ำ]	1 ผูก	เรื่องเดียวกับ "อภิธรรม 7 คัมภีร์"
181.0	(อภิธรรม) ธาตุกถา	1 ผูก	-
181.1	(อภิธรรม) ธาตุกถา [ซ้ำ]	20 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 20 ผูก
181.2	อภิธรรม ธาตุกถา [ซ้ำ]	1 ผูก	-
182.0	(อภิธรรม) กถาวัตถุ	1 ผูก	-

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผู้ก	หมายเหตุ
182.1	(อภิธรรม) กถาวัตถุ [เข้า]	16 ผู้ก	เข้ากันทั้ง 16 ผู้ก
182.2	อภิธรรม กถาวัตถุ [เข้า]	1 ผู้ก	-
183.0	(อภิธรรม) บุคคลบัญญัติ	1 ผู้ก	จบ
183.1	(อภิธรรม) บุคคลบัญญัติ [เข้า]	21 ผู้ก	เข้ากันทั้ง 21 ผู้ก
183.2	อภิธรรม บุคคลบัญญัติ [เข้า]	1 ผู้ก	-
184.0	(อภิธรรม) ยมก	1 ผู้ก	-
184.1	(อภิธรรม) ยมก [เข้า]	20 ผู้ก	เข้ากันทั้ง 20 ผู้ก
185.0	(อภิธรรม) ปฏฐาน	1 ผู้ก	จบ
185.1	(อภิธรรม) ปฏฐาน [เข้า]	20 ผู้ก	เข้ากันทั้ง 20 ผู้ก
185.2	(อภิธรรม) มหาปฏฐาน [เข้า]	1 ผู้ก	เรื่องเดียวกับ "ปฏฐาน"
186.0	(อภิธรรม) สังคินี, ธาตุกถา	2 ผู้ก	-
186.1	อภิธรรม วิภังค์, ธาตุกถา [เข้า]	2 ผู้ก	-
186.2	อภิธรรม สังคินี, วิภังค์, ยมก [เข้า]	3 ผู้ก ต่างชุดกัน	
186.3	อภิธรรม วิภังค์, ธาตุกถา, กถาวัตถุ, ปฏฐาน [เข้า]	4 ผู้ก	-
186.4	(อภิธรรม) วิภังค์, ยมก, ธาตุกถา, บุคคลบัญญัติ [เข้า]	4 ผู้ก	-
186.5	(อภิธรรม) วิภังค์, ธาตุกถา, บุคคลบัญญัติ, กถาวัตถุ, ปฏฐาน [เข้า]	5 ผู้ก	-
186.6	(อภิธรรม) วิภังค์, ธาตุกถา, บุคคลบัญญัติ, ยมก [เข้า]	5 ผู้ก	-
186.7	(อภิธรรม) สังคินี, กถาวัตถุ, ปฏฐาน [เข้า]	7 ผู้ก	-
186.8	(อภิธรรม) สังคินี, วิภังค์, ธาตุกถา, บุคคลบัญญัติ, ปฏฐาน [เข้า]	5 ผู้ก	-
186.9	(อภิธรรม) สังคินี, ธาตุกถา, ยมก, กถาวัตถุ, บุคคลบัญญัติ, ปฏฐาน [เข้า]	6 ผู้ก	-
186.10	(อภิธรรม) สังคินี, ยมก, ธาตุกถา, กถาวัตถุ, บุคคลบัญญัติ, ปฏฐาน [เข้า]	6 ผู้ก	-
187.0	อภิธรรม 7 คัมภีร์	7 ผู้ก	สมบูรณ์

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
187.1	อภิธรรม 7 คัมภีร์ กถาวัตถุ, ปฎิฐาน [ซ้ำ]	2 ผูก	-
187.2	อภิธรรม 7 คัมภีร์ วิภังค์, ธาตุกถา, ปุคคัลบัญญัติ, กถาวัตถุ [ซ้ำ]	4 ผูก	-
187.3	อภิธรรม 7 คัมภีร์ [ซ้ำ]	7 ผูก	ขาดอานิสงส์
187.4	อภิธรรม 7 คัมภีร์ [ซ้ำ]	7 ผูก	สมบูรณ์
188.0	อภิธรรม 7 คัมภีร์	8 ผูก	สมบูรณ์]
	+ อนิสงส์อภิธรรม	8 ผูก	สมบูรณ์
188.1	อภิธรรม 7 คัมภีร์		
	+ อนิสงส์อภิธรรม [ซ้ำ]		
188.2	อภิธรรม 7 คัมภีร์	8 ผูก	สมบูรณ์
	+ อนิสงส์อภิธรรม [ซ้ำ]		
188.3	อภิธรรม 7 คัมภีร์	8 ผูก	สมบูรณ์
	+ อนิสงส์อภิธรรม [ซ้ำ]		
188.4	อภิธรรม 7 คัมภีร์	8 ผูก	สมบูรณ์
	+ อนิสงส์อภิธรรม [ซ้ำ]		
188.5	อภิธรรม 7 คัมภีร์	8 ผูก	สมบูรณ์
	+ อนิสงส์อภิธรรม [ซ้ำ]		
188.6	อภิธรรม 7 คัมภีร์	8 ผูก	สมบูรณ์
	+ อนิสงส์อภิธรรม [ซ้ำ]		
189.0	อภิธรรมปิฎก (ผูกเล็ก)	11 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 11 ผูก
189.1	อภิธรรมปิฎก (ผูกเล็ก) [ซ้ำ]	12 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 12 ผูก
189.2	อภิธรรมปิฎก (ผูกเล็ก) [ซ้ำ]	4 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 4 ผูก
190.0	อภิธรรมปิฎก (ผูกใหญ่)	6 ผูก	ต่างชุดกัน
190.1	อภิธรรมปิฎก (ผูกใหญ่) [ซ้ำ]	6 ผูก	ต่างชุดกัน
190.2	อภิธรรมปิฎก (ผูกใหญ่) [ซ้ำ]	9 ผูก	ต่างชุดกัน
191.0	อภิธรรมมาติกา	11 ผูก	ต่างชุดกัน
191.1	อภิธรรมมาติกา [ซ้ำ]	4 ผูก	ต่างชุดกัน
191.2	อภิธรรมมาติกา [ซ้ำ]	4 ผูก / 1,2,5,6	ต่างชุดกัน
192.0	อมตสูตร	2 ผูก / 1,1ก	ฉบับล้านตึบ ไม่มีไม้ประกับ
192.1	อมตสูตร [ซ้ำ]	1 ผูก	จบ

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
193	อรพิมพ์	ผูก 2	-
194	อรรถกถาธรรมบท	26 ผูก / 1-3,5-14	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกบ
195	อวหาร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
196	อสีวิสสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
197	ธากการวัตตสูตร	3 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 3 ผูก
198	อาชาไนยสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
199	(อานิสงส์) ถวายทานต่างๆ	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
200	อานิสงส์ปิฎก	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
201	อานิสงส์ปีใหม่	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
202	อานิสงส์มีตาย	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
203.0	อานิสงส์มหาชาติ	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
203.1	อานิสงส์มหาชาติชาดก [ซ้ำ]	21 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 21 ผูก
203.2	อานิสงส์มหาชาติชาดก [ซ้ำ]	23 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 23 ผูก
204.0	อานิสงส์สร้างพระไตรปิฎก [กปิลชาดก]	11 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 11 ผูก
204.1	อานิสงส์สร้างพระไตรปิฎก [กปิลชาดก] [ซ้ำ]	16 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 16 ผูก
204.2	อานิสงส์สร้างพระไตรปิฎก [ซ้ำ]	11 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 11 ผูก
204.3	อานิสงส์สร้างพระไตรปิฎก [ซ้ำ]	12 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 12 ผูก
204.4	อานิสงส์สร้างพระไตรปิฎก [ซ้ำ]	13 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 13 ผูก
204.5	อานิสงส์สร้างพระไตรปิฎก [ซ้ำ]	13 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 13 ผูก
204.6	อานิสงส์สร้างพระไตรปิฎก [ซ้ำ]	14 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 14 ผูก
204.7	อานิสงส์สร้างพระไตรปิฎก [ซ้ำ]	19 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 19 ผูก
204.8	อานิสงส์สร้างอภิธรรม [กปิลชาดก] [ซ้ำ]	2 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก
204.9	อานิสงส์สร้างอภิธรรม [ซ้ำ]	2 ผูก	ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก
205	อานิสงส์สังฆอมธาตุ [ซ้ำ]	2 ผูก / 1-2	ฉบับล่องขาด ไม่มีไม้ประกบ
206	อวทาน	1 ผูก	จบ
207	อิธตำนาน	1 ผูก	-
208.0	อุณห์สิวิชัย	2 ผูก / 1,1ก	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกบ
208.1	อุณห์สิวิชัย [ซ้ำ]	3 ผูก / 1,1ก,3	ฉบับล่องขาด ไม่มีไม้ประกบ
208.2	อุณห์สิวิชัย [ซ้ำ]	4 ผูก / 1,1ก-1ค	ฉบับลานดิบ ไม่มีไม้ประกบ

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
209	อุเทนชาดก	11 ผูก / 1-11	ฉบับล่องรัก ไม่มีไม้ประกับ
210	อุปกุตุตเถรวตถุ	8 ผูก / 1-3,7,7ก,8-9,9ก	ฉบับล่องชาด ไม่มีไม้ประกับ
211.0	(หลายเรื่องขึ้นต้นด้วยคำว่า) สังข-		3 ผูก
211.1	(หลายเรื่องขึ้นต้นด้วยคำว่า) สังข- [ซ้ำ]		6 ผูก

2.2.2 เอกสารที่จารด้วยอักษรขอม

อักษรขอมตามนัยแคบ หมายถึงอักษรแบบหนึ่งซึ่งวิวัฒนาการมาจากอักษรแบบดั้งเดิมของอักษรขอมโบราณ ส่วนใหญ่ใช้บันทึกภาษาบาลี ที่ใช้บันทึกภาษาไทยและภาษาสันสกฤตก็พบบ้าง เนื่องจากพบในประเทศไทย จึงเรียกว่า "อักษรขอมไทย" แต่คนส่วนใหญ่มักสับสนกับอักษรของเขมร โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อักษรขอมไทยกับอักษรเขมรเป็นอักษรคนละชุด เกี่ยวพันกับวัฒนธรรมคนละวัฒนธรรม เพียงแต่วิวัฒนาการมาจากอักษรต้นกำเนิดเดียวกัน (ดู ยอร์ช เซเดส์, 2504: 7-8)

เช่นเดียวกับเอกสารโบราณที่จารด้วยอักษรไทยยวน เอกสารโบราณที่จารด้วยอักษรขอมส่วนใหญ่เป็นนิสสัยภาษาบาลี-ภาษาไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่ได้ลงรายการไว้ แต่หากจารเป็นภาษาบาลีอย่างเดียว หรือภาษาไทยอย่างเดียวจะลงรายการไว้ที่ช่องหมายเหตุ เนื่องจากเอกสารส่วนนี้จารเป็นอักษรขอมไทย ไม่ใช่อักษรเขมรดังได้กล่าวมาแล้ว จึงไม่พบรายชื่อเอกสารใดที่เป็นภาษาเขมร

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
1	กาเผือก	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
2	กิตฺถกถานกปฺป ปญฺจมกณฺฑ	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาบาลี
3	คาถาพัน	ผูก 1	ภาษาบาลี พ.ศ. 2413
4	คิริมานันทสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาบาลี
5	ชัยมงคฺลปริตต์	1 ผูก	ซ้ำชุด
6	ทฺวารทสฺปริตฺต	1 ผูก	ภาษาบาลี ฉบับล่องชาด
7	ธาคฺคาชยาค	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาบาลี
8	นิพพานสูตร	5 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 5 ผูก
9	นิโรธอริยสัจจะ	ผูก 3	จบในผูกนี้ ควรอยู่ในชุดที่มี 4 ผูก พ.ศ. 2464
10	ปฐมสมโพธิ นิพพานสูตร	ผูก 16	
11	ปฐมสังคายนา	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ พ.ศ. 2465
12	พระชมพูบดี	3 ผูก	พ.ศ. 2465

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
13	พระอุบาลีเถระได้พระ อรหัตตผล	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ พ.ศ. 2465
14	โพธิปักขิยธรรม	1 ผูก	
15	มงคลสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาบาลี เป็นมงคล สูตรและอรรถกถามงคลสูตร
16	มหาปฎิฐานอรรถกถา	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
17	มหาภูตกายสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
18	มหาสมัยสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาบาลี
19.0	มาลัยวัตตูปกรณ์	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
19.1	มาลัยวัตตูปกรณ์ [ซ้ำ]	1 ผูก	-
20	มิลินทปัญหา	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ พ.ศ. 2435
21	มูลกัจจายน	ผูก 1 สนธิ, ผูก 2 นาม, ผูก 4 สมาส, ผูก 5 ตัทธิศ, ผูก 6 อาชยาด, ผูก 7 กิตก์, มูลกัจจายนสูตร, มูลกัจจายนธาตุกิตก์	ภาษาบาลี
22.0	มูลกัจจายน	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาบาลี เรื่องเดียว กับ มูลกัจจายนปกรณ์
22.1	มูลกัจจายนปกรณ์ [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาบาลี
23	มูลกัจจายน-นาม	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาบาลี
24.0	มูลกัจจายนสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาบาลี
24.1	มูลกัจจายนสูตร [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
25	วมุขิกสูตร มัชฌิมนิกาย	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
26	มูลปิณณาส		
27	มหาชาติ กุมาร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
28	มหาชาติ จุลพน	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
29	มหาชาติ ทศพร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
30	มหาชาติ นครกัณฑ์	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
31	มหาชาติ มัทรี	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
32	มหาชาติ วนปเวสน์	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
33	มหาชาติ สักกบรรพ	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
34	สติปัญญาสูตร มัชฌิมนิกาย มูลปิตถนาค	ผูก 4	ภาษาบาลี
35	สตุตปริตต์	1 ผูก	ภาษาบาลี ฉบับล่องชาด
36	สมณันตรมหาปัญญา	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
37	สมุทัยสัจจะ	ผูก 2	ควรอยู่ในชุดที่มี 4 ผูก จ.ศ. 1270 พ.ศ. 2451 ปิวอก
38.0	สโมธานปริวาสกมมัม	1 ผูก	ภาษาบาลี ฉบับล่องชาด
38.1	สโมธานปริวาสกรรม [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาบาลี
39	สวดนาค	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
40	สังคีตนิทาน	1 ผูก	ภาษาบาลี
41	สารสงคห	11 ผูก	-
42	สุนันทราชา	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
43	อภิธรรม	ระบุจำนวนผูกไม่ได้	มีเรื่องอื่นๆ ปน ภาษาบาลี
44	อภิธรรม วิภังค์	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
45	อภิธรรม กถาวัตถุ	1 ผูก	ภาษาบาลี
46.0	อภิธรรม	7 ผูก	สมบูรณ ภาษาไทย
46.1	อภิธรรม [ซ้ำ]	7 ผูก	สมบูรณ ภาษาไทย
46.2	อภิธรรม [ซ้ำ]	7 ผูก	สมบูรณ ภาษาบาลี
46.3	อภิธรรม [ซ้ำ]	2 ผูก	มีเฉพาะธาตุกถา, กถาวัตถุ ภาษาไทย
46.4	อภิธรรม [ซ้ำ]	3 ผูก	มีเฉพาะวิภังค์, ธาตุกถา, กถาวัตถุ ภาษาไทย
47.0	อภิธรรม 7 คัมภีร์	7 ผูก	สมบูรณ
47.1	อภิธรรม 7 คัมภีร์ [ซ้ำ]	2 ผูก	มีเฉพาะวิภังค์, ปุคคลบัญญัติ
47.2	อภิธรรม 7 คัมภีร์ [ซ้ำ]	2 ผูก	มีเฉพาะวิภังค์, ยมก
47.3	อภิธรรม 7 คัมภีร์ [ซ้ำ]	2 ผูก	มีเฉพาะวิภังค์, ยมก
47.4	อภิธรรม 7 คัมภีร์ [ซ้ำ]	3 ผูก	มีเฉพาะสังคินี, ปุคคลบัญญัติ, ยมก
47.5	อภิธรรม 7 คัมภีร์ [ซ้ำ]	3 ผูก	มีเฉพาะสังคินี, ยมก, ปัญฐาน
47.6	อภิธรรม 7 คัมภีร์ [ซ้ำ]	4 ผูก	มีเฉพาะสังคินี, วิภังค์, ธาตุกถา, ปุคคลบัญญัติ, ยมก

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
47.7	อภิธรรม 7 คัมภีร์ [ซ้ำ]	5 ผูก	ต่างชุด
47.8	อภิธรรม 7 คัมภีร์ [ซ้ำ]	5 ผูก	มีเฉพาะสังคินี, วิภังค์, ปุคคล บัญญัติ, กถาวัตถุ, ยมก, ปฎิฐาน
49	อภิธรรมสังคหะเมตัจ	ผูก 8	
50	อภิธัมมสังคหะ	1 ผูก	ภาษาบาลี
51	อภิวาหนศีล	1 ผูก	
52	อวิชา กรุณา มาติกา อชฺฌมยา ยถาปจฺจยํ ไปกฺวตฺร ไปกฺสกุกราช	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ภาษาบาลี
53	อสารกสูตร	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
54	อฏฐังคิกมคคสัมมาทิฏฐิ	1 ผูก	จบผูก ไม่จบชุด
55	อาชฺชยาต กัณฺฐที่ 4	1 ผูก	
56	อาฏานาฎยสุตฺตํ จตุตฺตภาณวาริ	1 ผูก	ภาษาบาลี ฉบับล่องชาด
57	อานิสงส์โกนจก กตัญญู	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
58	อานิสงส์ผลทั้งมวล (บรรพชา, ก่อพระเจดีย์ทราย, สร้างพระธรรม, สร้างพระพุทธรูป, สร้างกุฏิอาราม)		ผูกเดี่ยวจบ รวมอยู่ในชุดผลานิสงส์ ผูกอื่นก็เป็นผลานิสงส์อื่นๆ เป็นผูก เดี่ยวจบทั้งนั้น แต่ลำดับเลขผูกต่อๆ กันไป
59	อานิสงส์ผลทั้งมวล (ฟังธรรม, ผูก 1 บูชาดอกไม้, ถือศีล, สร้างพระไตรปิฎก)	ผูก 1	ผูกเดี่ยวจบ
60	อานิสงส์ผ้าป่า	ผูก 12	-
61.0	อานิสงส์เผาผี	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ เรื่องเดียวกับอานิสงส์ เผาอสุภ
61.1	อานิสงส์เผาอสุภ [ซ้ำ]	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
62	อานิสงส์เผาอสุภ	ผูก 4	ผูกจบ มีความยาวมากกว่ารายการ ที่ 61.1
63	อานิสงส์พระไตรปิฎก	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
64	อานิสงส์พระพุทธ พระไตรปิฎก บรรพชา	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จำนวนผูก	หมายเหตุ
65	อานิสงส์มีคคสัมมาทิจู	1 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ
66	อานิสงส์สรรพทาน ¹	ผูก 3	
67	อานิสงส์สรรเสริญศีลทาน	1 ผูก	
68	อานิสงส์สร้างพระไตรปิฎก	2 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก
69	อุเบกขาสัมโพชฌงค์	ผูก 7	
70	อุโบสถขันธวินิจจัย	2 ผูก	ผูกเดี่ยวจบ ซ้ำกันทั้ง 2 ผูก

¹ บันทึกตามลายมือเส้นหมึกเคมีที่เขียนไว้ที่ปก

บทที่ 3

วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของเอกสารโบราณประเภทใบลานของวัดต้นตาล

3.1 การจัดประเภทของเอกสารโบราณประเภทใบลานตามเกณฑ์เนื้อหา

หากจัดประเภทเอกสารโบราณต้นฉบับตัวเขียนทั้ง 291 รายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกสารทั้งหมดที่ใช้วัสดุจารประเภทใบลานโดยใช้เนื้อหาเป็นเกณฑ์ ได้ผลดังนี้

3.1.1 ใบลานที่จารด้วยอักษรไทยยวน

เอกสารโบราณประเภทใบลานที่จารด้วยอักษรไทยยวนมี 14 กลุ่มเนื้อหา ได้แก่ พระไตรปิฎก, อรรถกถา, ฎีกา, ปกรณ์พิเสส, นิบาตชาดก, ชาดกพื้นบ้าน, ตำนาน, นิทาน / นิยาย, โวหาร, ตำรา, คาถา, คำสอน, อานิสงส์ และเบ็ดเตล็ด ใน 14 กลุ่มเนื้อหานี้ ผู้วิจัยได้แยกนิบาตชาดกออกมาเป็นกลุ่มหนึ่งต่างหากจากอรรถกถาอื่นต่างๆ ที่ นิบาตชาดกเป็นส่วนหนึ่งของคัมภีร์ชั้นอรรถกถา เพราะมีใบลานจำนวนไม่น้อยที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้ เมื่อแยกนิบาตชาดกออกมาเป็นกลุ่มหนึ่งต่างหาก จึงจำเป็นต้องแยกชาดกพื้นบ้านออกจากให้เป็นประเภทเอกเทศไม่รวมอยู่กับนิทานหรือนิยายอื่นๆ ด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับเอกสารต่างๆ ที่สังเคราะห์เข้าในแต่ละกลุ่มเนื้อหามีดังต่อไปนี้

1. พระไตรปิฎก

พบทั้งพระวินัย พระสูตร และอภิธรรม วินัยปิฎกพบไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับปิฎกอีก 2 ปิฎก พระอภิธรรมพบจำนวนมากที่สุด มากกว่าเอกสารรายการใดๆ ที่น่าสังเกตพระอภิธรรมมักอยู่รวมกับ อานิสงส์พระอภิธรรมซึ่งเป็นเหมือนภาคผนวกอยู่ท้ายคัมภีร์พระอภิธรรม อานิสงส์พระอภิธรรมทำให้ทราบความบทบาทและความสำคัญของคัมภีร์อภิธรรมทั้งการสร้างคัมภีร์และการฟังสวดพระอภิธรรม แม้ว่าเนื้อหาของพระอภิธรรมจะเป็นอภิปรายซึ่งเข้าใจยากก็ตาม คัมภีร์พระอภิธรรมนั้น นอกจากพระอภิธรรม 7 คัมภีร์ ยังนับรวมนิสสัยมาติกา, มาติกาอภิธรรม และอนิสงส์อภิธรรมเข้าไปด้วยกันด้วย ส่วนพระสูตรนั้นพบพระสูตรสำคัญที่พบมีดังนี้

กลหวิวาสสูตร

กาลกัณฐสูตร

ขุททกปาฐะ

จตตุกนิบาต อังคุตตรนิกาย

จุนทสุกกริกสูตร

จุฬุคยหสูตร

ชราสูตร

ทักษิณทานวิสุทธิตสูตร

ทักษิณวิกังคสูตร อุปริบิณณาส มัชฌิมนิกาย

เทวทูตสูตร

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ธัมมิกสูตร

นิพพานสูตร

ปราภาวสูตร

พรหมชาลสูตร	พุทธวงศ์
มงคลสูตร	มหาคุยหสูตร
มหายมกสูตร	มหาสติปัญญาสูตร
มหาสมัยสูตร	มหาสันติสูตร
เมตไตรยสูตร	รัตนสูตร
ราหุลปริตตสูตร	วิภังคสูตร
สมจิตตสูตร	สลังกาวิชานสูตร
สลากรวิชชาสูตร	สังคนสูตร
อมตสูตร	อสีวิสสูตร
อาการวัตตสูตร	อาชาไนยสูตร
อุปกุตุตเถรวตถุ	

2. อรรถกถา

อรรถกถาเป็นคัมภีร์ทางพุทธศาสนาที่สำคัญรองจากพระไตรปิฎก อรรถกถาที่พบ ได้แก่

วิสุทธิมรรค เป็นคัมภีร์รุ่นก่อนอรรถกถาเล็กน้อย ตามตำนานว่าเป็นคัมภีร์ที่พระพุทธ
โฆษาจารย์ทดลองแปลแต่งก่อนที่จะแปลอรรถกถาจากภาษาสิงหลมาเป็นภาษาบาลี

สมันตปาสาทิก้า เป็นอรรถกถาขอมคัมภีร์วินัยปิฎก

มโนรตปุรณี เป็นอรรถกถาของคัมภีร์อังคุตตรนิกาย (อังคุตตรนิกายฎกถา) ไบลานที่พบ
พบเฉพาะ ทสกนิปาตวณฺณนา

อรรถกถาธรรมบท

สฎฐินิบาต เป็นอรรถกถาของคัมภีร์ชาดก ผู้วิจัยจัดให้อยู่ในหมวดอรรถกถา ไม่แยกไป
ไว้ในหมวดนิบาตชาดกเพราะ ไบลานเรื่อง สฎฐินิบาต ของวัดต้นตาลเป็นภาษาบาลีทั้งหมด ส่วนนิบาต
ชาดกเรื่องอื่นๆ เป็นภาษาไทย

ชาตกฎกถา

3. ฎีกา

พบเพียง 2 เรื่อง คือ ฎีกานโม กับ ฎีกาอภิธรรม

4. ปกรณ์พิเสศ

พบทั้งปกรณ์ที่แต่งในอินเดียลังกา เช่น มิสินทปปัญหา สังคีตนิทาน แต่ที่สำคัญและสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยยวนโดยตรง คือ ปกรณ์ที่แต่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่แต่งในอาณาจักรล้านนา เช่น มังคลัตถทีปนี และ เวสสันดรทีปนี ของพระสิริมังคลาจารย์ สังขยา ซึ่งก็คือ สังขยาปกาสกะ ของพระญาณวิลาส (von Hinüber, 1996: 179) นอกจากนี้ยังพบไตรภูมิ วินัยวินิจจัย และโลกวินัย และอนาคตวงศ์ซึ่งแต่งขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย

5. ชาดก

ทศชาติชาดกพบเพียงเรื่อง เตมียชาดก นารทชาดก มโหสถชาดก เนมิราชชาดก ภูริทัตชาดก มหาชนกชาดก วิรุฬห์ชาดก และสุวรรณสามชาดก

ส่วนมหาชาติพบทุกกัณฑ์ ทั้งที่อยู่รวมกันครบสมบูรณ์ทั้ง 13 กัณฑ์ และแยกกัณฑ์ มหาชาติที่พบแยกกัณฑ์นั้น กัณฑ์ที่พบมากที่สุดคือ ทานกัณฑ์กับมัทรี แสดงให้เห็นว่าคนไทยยวนที่ชุมชนบ้านต้นตาลนิยมสร้างและฟังสวดมหาชาติ 2 กัณฑ์นี้มากกว่ากัณฑ์อื่นๆ สันนิษฐานว่าเป็นเพราะกัณฑ์ทานกัณฑ์เป็นกัณฑ์หัวใจของเรื่อง เพราะพระเวสสันดร ตัวเอกของเรื่องได้บำเพ็ญทานที่ยิ่งใหญ่ เรียกว่า สัตตสตกมหาทาน ส่วนกัณฑ์มัทรีนั้นเป็นกัณฑ์ที่แสดงความรักความผูกพันที่แม่มีต่อลูก และโดดเด่นด้วยโศกนาฏกรรม

มหาชาติของวัดต้นตาลมิได้พบสำนวนเดียวอย่างมหาชาติของไทยภาคกลาง สำนวนที่พบเท่าที่ไบลานระบุไว้ใน colophon มีจำนวนมากถึง 7 สำนวน ได้แก่ สำนวนหนองเสน, สำนวนไขเล่ม, สำนวนไม้ไผ่แจ้เหวดคำ, สำนวนวิงวอน, สำนวนท่าแป้น, สำนวนท่าแป้นริมโขง และสำนวนป่าหิงแก้วมโนเนื่อง

นอกจากทศชาติชาดกและมหาชาติแล้ว พบนิบาตชาดกเรื่องอื่นๆ อีก น่าสนใจว่า นิบาตชาดกแสดงให้เห็นความนิยมในการฟังชาดกเรื่องเหล่านี้ ได้แก่

กปิลชาดก :เรื่อง มหากปิลชาดก เป็นชาดกลำดับที่ 516

กุสสราช เป็นชาดกลำดับที่ 531

โสณชาดก หรือโสณกชาดก เป็นชาดกลำดับที่ 529

จุฬัมมपालชาดก เป็นชาดกลำดับที่ 385

อุเทนชาดก หรือ อุทยนชาดก เป็นชาดกลำดับที่ 458

6. ชาดกพื้นบ้าน

พบเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้

ทุกษัตติยกุมาร หรือเรื่อง หงส์หิน	สุธนู
สุริยวงษ์หงส์อมาส	สมภมิตตชาดก
สุวรรณนมาลา	สุวรรณนมุสิก
สุวรรณหงส์คำ	จันทรคราส
บัวรพันธ์	บัวรวงส์
บัวรวงหงส์อมาส	ปทุมบัวรมบัวเรียบบัวรอง
วันนพราหมณชาดก	กาเผือก หรือ ประทีปตีงกา
พญาคันคาก	อรพิมพ์

7. ตำนาน

พบตำนานพระธาตุตระกั้ง หรือ ตำนานเจดีย์ชเวดากองซึ่งชาวไทยยวนหรือชาวล้านน่านับถือว่าเป็นพระธาตุเจดีย์ประจำผู้ที่เกิดปีทะเทีย พบตำนานพระธาตุของพระพุทธเจ้า 2 ตำนาน คือ ตำนานสิริจุฬามณี และ ทนุตราตุนิทาน

นอกจากนี้ยังพบ ตำนาน ปฐมกัปปิ, ปฐมมูล, อธิตำนาน, ตำนานพระเจ้าเลียบโลก

8. นิยาย / นิทาน

พบนิทานจำนวน 1 เรื่อง คือ มูลตันไทร เป็นนิทานที่มีที่มาจากวรรณคดีสันสกฤตเรื่อง ปัญจตันตระ นิทานปัญจตันตระจำนวนล้านน่านี้นพบทั่วไปในภาคเหนือ และพบที่วัดตนตาลด้วย ส่วนนิยายพบ 1 เรื่องเช่นกัน ได้แก่ นิยายลายงู

9. คำสอน

พบเรื่อง ธรรมดาสอนโลก

10. คาถา

พบคาถาไล่ผี กับ คาถาเสกน้ำมันต์ตำรา

11. ตำรา

พบตำรา ตำราไสยศาสตร์ ตำราโหราศาสตร์ และตำราทานลักษณะเรื่อง ดิลักษณะ

12. พุทธประวัติ / สาวกประวัติ

พบพุทธประวัติเรื่องสำคัญ คือ ปฐมสมโพธิ ซึ่งมีลักษณะพิเศษกว่าปฐมสมโพธิที่พบที่อื่น แม้แต่ในอาณาจักรล้านนา ประเด็นนี้จะได้อภิปรายต่อไปในบทที่ 4 และพบเรื่องพระเจ้านิพนพานซึ่งเล่าความตามมหาปริพพานสูตร ในคัมภีร์ที่หมึกาย มหาวรรค

นอกจากพุทธประวัติแล้ว ยังพบประวัติของบุคคลสำคัญและพระสาวกสำคัญ ดังนี้

สิริมหามายา	ชาลีอภิเชก
ราหุล	ยโสธรา
พิมพาพิลาป	นางวิสาขา
พิพาเถรีปรีนิพพาน	กัลลปนิพพวน
ไมคคัลลลานิพพาน	มาลัย
มาลัยแสน	

เรื่องชาลีอภิเชกเป็นเรื่องเติมต่อท้ายเรื่องมหาเวสสันดรชาดก กล่าวถึงเมื่อหกกษัตริย์กลับคืนเข้าสู่นครสีวีแล้ว ทั้งสี่กษัตริย์ได้พร้อมใจอภิเชกพระชาลีกับพระกัณหาเป็นสกลังवास และอภิเชกชาลีเป็นกษัตริย์ครองกรุงสีวีราชฎร์ต่อไป

13. อานิสงส์

หนังสืออานิสงส์เป็นหนังสือที่อธิบายผลของการทำบุญ การประกอบพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความตาย รวมไปถึงผลบุญหรือคุณความดีที่ได้รับจากการถวายทาน การทำความดี และการสร้างคัมภีร์ไว้แก่พระพุทธศาสนา รวมถึงการพึงธรรมบางเรื่อง เช่น มหาชาติ พระอภิธรรม อานิสงส์สำคัญที่พบ ได้แก่

อานิสงส์สร้างปฏิภ	อานิสงส์อภิธรรม
อานิสงส์ปีใหม่	อานิสงส์ผีตาย
อานิสงส์มหาชาติชาดก	อานิสงส์สร้างพระไตรปิฎก
อานิสงส์สร้างอภิธรรม [กปิลชาดก]	สัพพทานานิสงส์
ถวายทานต่างๆ	

14. เบ็ดเตล็ด

ส่วนคัมภีร์เบ็ดเตล็ดมีดังนี้

กมุทวาจา	ปฏิสัมพันธ์ทางวิจิตรคดี
ปัจจุเวกขันธ์	ปัญญาบารมี

พรหมอาราธนาธัมม์	พระเจ้า 5 พระองค์
พระยาสี่เส้า	พระยาสุรินทรราช
พ่อค้าสิบเก้าคน	สุริยวงส์
ภานยักษ์	ภูริปัญหา
มณิกัณฑ์	เรียกขวัญข้าว
มหาโกฏฐาธัมม์ (เล่มหลวง)	สำรวมธาตุ
มานนุดปริวาส	สุนธราประกาศิต
สุรินทชมพู่	

3.1.2 ไบลานที่จารด้วยอักษรขอม

เอกสารไบลานที่จารด้วยอักษรขอม และไม่ซ้ำกับรายการเอกสารไบลานที่จารด้วยอักษรไทย ยวน ได้แก่ เอกสารต่างๆ ดังต่อไปนี้

นิโรธรียสัจจะ	อุเบกขาสัมโพชฌงค์
อถารกสูตร	อุโบสถขันธวินิจจัย
สังคีตนิทาน	อภิธัมมสังคหะ
สตุตปริตต์	ทิวาทลปริตต์
สโมธานปริวาสกมม	อาภานาฎียสูตร จตตภาณวาร
สารสงคห	อฏฐังคิกมัคคสัมมาทิฏฐิ
มูลกัจจายนปกระณ	สโมธานปริวาสกรรม
มหาสมัยสูตร	สติปฏิฐานสูตร มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาส
มูลกัจจายนสูตร	อภิวัตนศีล
มหาปฏิฐานอรรถกถา	มาลัยวัตตูปกรณ์
คิริมานันทสูตร	สวดนาค
ชัยมงคลปริตต์	

3. 2 ไบลานที่จารด้วยอักษรไทยยวนที่สูญหาย

หลังจากที่ได้สำรวจเอกสารโบราณต้นฉบับตัวเขียนที่เป็นไบลานของวัดต้นตาลโดยละเอียด แล้ว และเทียบกับรายการสำรวจคัมภีร์ไบลานภาษาไทยยวน อำเภอเส้าให้ จังหวัดสระบุรี (สมบุญณ์ กำเนิดจันทร์, 2508) ของสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ ก็พบว่ามียกข่องเอกสารโบราณบาง เอกสารสูญหายไป เฉพาะที่เป็นเอกสารที่จารด้วยอักษรไทยยวน ได้แก่

มูลกุมาร

สุนันทราช ปิณฑหาราชสูตร

อาการวัตสูตร

มังนรสูตร

สันนิษฐานว่าเอกสารทั้ง 5 ชื่อเรื่องนี้คงถูกขโมยไปพร้อมกับตู้คัมภีร์จำนวน 2 ตู้เมื่อ พ.ศ. 2538 ไม่เช่นนั้นอาจืมไปใช้เทศน์หรือใช้เรียนที่วัดอื่น แม้เอกสารโบราณของวัดต้นตาลก็ตาม มีบางเอกสารจารไว้ที่ผกกว่าสร้างไว้ที่วัดไผ่ล้อมบ้าง วัดบ้านยางบ้าง

3.3 โบราณที่เก่าแก่ที่สุด

ผู้วิจัยพบว่า โบราณของวัดต้นตาลมีทั้งที่เก่าแก่และที่อายุไม่มากนัก โบราณอายุไม่มากส่วนใหญ่เป็นโบราณอักษรขอม ส่วนใหญ่อายุไม่เก่าไปกว่า พ.ศ. 2400 และที่สร้างหลัง พ.ศ. 2475 มีไม่มากนัก ส่วนโบราณที่เก่าแก่ที่สุดเป็นโบราณที่จารด้วยอักษรไทยยวน รายการที่ 116.3 เรื่อง มโหสถชาดก ระบุศักราชที่สร้างว่าสร้างเมื่อ จ.ศ. 1142 (พ.ศ. 2523) ก่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ถึง 3 ปี นั้นหมายความว่าโบราณนี้เป็นโบราณที่เก่าแก่กว่าอายุของประวัติไทยยวนที่หมู่บ้านต้นตาลซึ่งเพิ่งเข้ามาตั้งบ้านเรือนในแถบอำเภอเสนาให้เมื่อ พ.ศ. 2347 หมายความว่า โบราณส่วนหนึ่งของวัดต้นตาลเป็นโบราณที่บรรพบุรุษของชุมชนนำพาติดตัวมาด้วยเมื่อต้องผจญครวลงมากรุงเทพฯ

โบราณที่จารอักษรไทยยวนจำนวนหนึ่งระบุศักราชหลัง พ.ศ. 2347 ส่วนใหญ่สร้างในราว จ.ศ. 1200 (พ.ศ. 2381) เช่นโบราณรายการที่ 92.0 เรื่อง ฎริปัญญา ระบุว่าสร้างเมื่อ จ.ศ. 1192 (พ.ศ. 2373) ในโบราณเรื่องฎริปัญหานี้ได้ให้รายละเอียดวิธีบอกวันเวลาแบบของล้านนา คือ ใช้ระบบหนไทย ดังนี้

จุฬศักราชได้ ๑๑๙๒ ตัวปี่กััดได้ย เดือจยง แรม ๑๐ ค่ำ พร้าวาได้วัน 3
ยามจ้ไกลทงแล ฯ นามเซยยรัสสิกขุริกชิตต์ อตตโน ชรดวยตนเองแล ฯ ข้า
ได้ขยรธัมมัญญนีปลางเมือดปนทูลวงอยู่จำพรวัสสาอยู่วัดตตตานแกวกกลางวันัน
แล ฯ ขุรสุริภาทณเปนผู้ได้ลาน เซยยรัสสิกขุเปนผู้ขยรแล ฯ

ส่วนโบราณในชั้นหลังๆ แม้แต่ที่จารเป็นอักษรไทยยวนเองก็ตาม เริ่มใช้ปีพุทธศักราช และไม่ปรากฏร่องรอยของปีหนไทยอีกเลย การลงทะเบียนข้อมูลภาคสนามที่ชุมชนบ้านต้นตาลทำให้ผู้วิจัยทราบว่าคนไทยยวนกลุ่มนี้ ไม่รู้จักศักราชและระบบบอกเวลาของล้านนาเดิมอีกต่อไป

บทที่ 4

คัมภีร์โบราณเฉพาะที่พบที่วัดต้นตาล

ผู้วิจัยได้พบว่าที่วัดต้นตาลเก็บรักษาคัมภีร์โบราณที่ไม่พบในอาณาจักรล้านนาคัมภีร์หนึ่ง คือ คัมภีร์ปฐมสมโพธิ โดยชื่อ คัมภีร์นี้พบได้ทั่วไปตามอารามต่างของอาณาจักรล้านนาเดิม (อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2546: 101-4) แต่ที่พิเศษกว่าคัมภีร์ชื่อเดียวกันที่พบในอาณาจักรล้านนา คือ ปฐมสมโพธิ อักษรไทยยวน ภาษาบาลี-ไทยยวน ของวัดต้นตาล มีลักษณะสำคัญที่แตกต่างออกไป อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล (2546) พบคัมภีร์ชื่อ "ปฐมสมโพธิ" ที่สร้างในอาณาจักรล้านนา 2 ส่วนวน ได้แก่ ปฐมสมโพธิ กลุ่มที่ 1) ปฐมสมโพธิอักษรไทยยวน ภาษาบาลี กับ ปฐมสมโพธิกลุ่มที่ 2) ปฐมสมโพธิอักษรไทยยวน ภาษาบาลี-ไทยยวน นำแปลกที่ปฐมสมโพธิทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีเนื้อหาที่ไม่เท่ากัน ปฐมสมโพธิกลุ่มที่ 1 (อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2546: 458) มีเนื้อเรื่อง 6 ปริจเฉท ได้แก่

ปริจเฉทที่ 1 คพพานิกุขมนปรีวตุต เล่าประวัติของพระสิทธัตถโโพธิสัตว์ตั้งแต่อยู่ในสวรรค์ขึ้นดุสิตจนประสติดจากครรภ์ของพระนางมามายา

ปริจเฉทที่ 2 ลกขณปรีวตุต เล่าประวัติของพระสิทธัตถโโพธิสัตว์หลังกาลประสูติ ทรงได้รับคำพยากรณ์จากพรานหมณ

ปริจเฉทที่ 3 มหาภินิกุขมนปรีวตุต เล่าประวัติของพระสิทธัตถโโพธิสัตว์ออกมหาภิเนษกรมณ

ปริจเฉทที่ 4 ทุกกรจริยาปรีวตุต เล่าประวัติของพระสิทธัตถโโพธิสัตว์เมื่อออกบวชแล้ว ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาชั้นอุคกฤษฐ

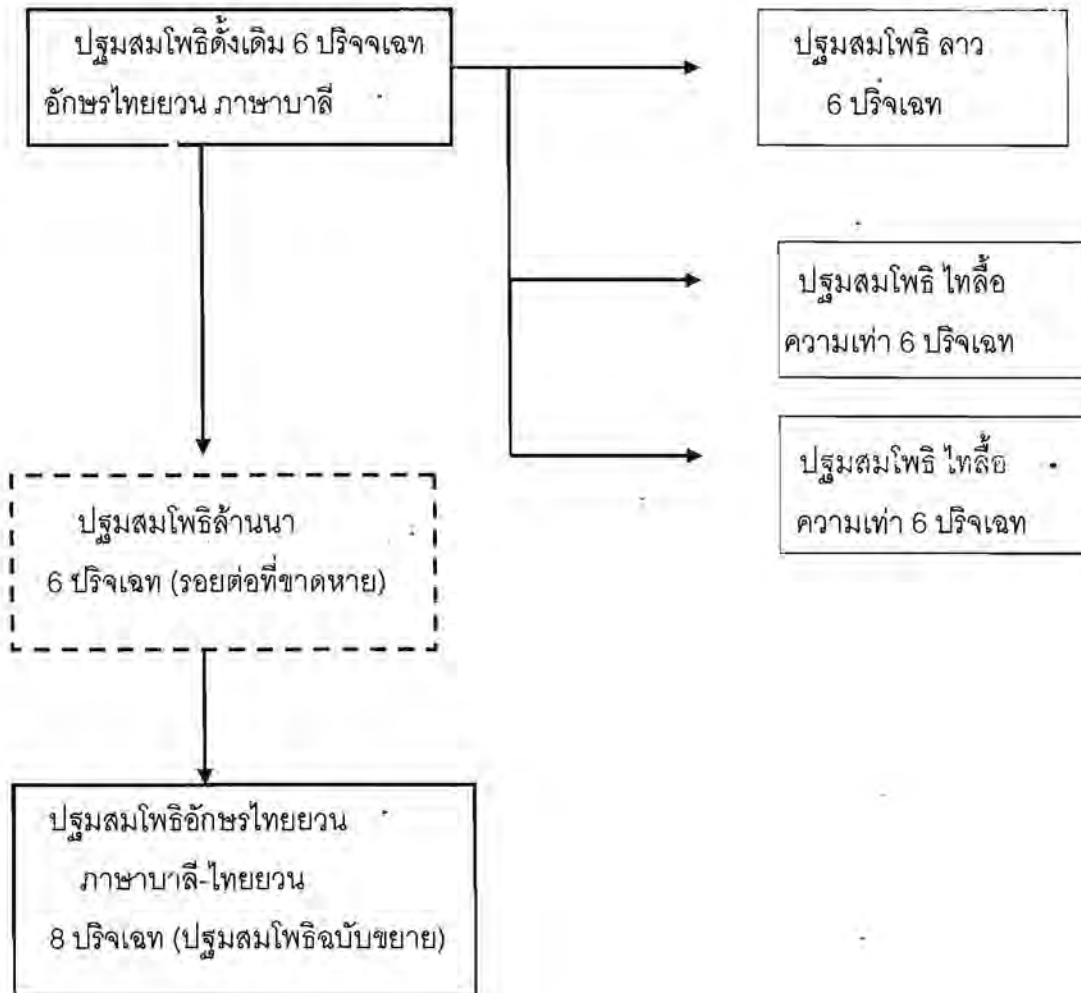
ปริจเฉทที่ 5 มารวิชัยปรีวตุต เล่าประวัติของพระสิทธัตถโโพธิสัตว์เมื่อมารมาผจญก่อนการตรัสรู้

ปริจเฉทที่ 6 ปฐมสมโพธิปรีวตุต เล่าประวัติของพระสิทธัตถโโพธิสัตว์ว่าได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เรื่อยุติที่พระพุทธเจ้าทรงเปล่งปฐมอุทาน

เนื้อเรื่องดังกล่าวทำให้ อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล (2546: 469) จัดปฐมสมโพธิกลุ่มที่ 1 เป็นสิทธัตถโโพธิสัตว์ประวัติ ไม่ใช่พุทธประวัติในความหมายเดียวกับ "ชีวประวัติ"

แต่เนื้อเรื่องของปฐมสมโพธิกลุ่มที่ 2 ที่พบในอาณาจักรล้านนามีเนื้อเรื่องมีขยายไปมากกว่า สิทธัตถโโพธิสัตว์ประวัติ ซึ่งเน้นเล่าเรื่องราวของพระสิทธัตถโโพธิสัตว์ตั้งแต่ประสูติจนได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า กล่าวคือ มีเนื้อเรื่องขยายออกไป 2 ปริจเฉท คือ พุรหมขุเมสนปรีวตุต กับ ธมฺมจกฺกปฺวตฺตนปรีวตุต ไปจบเรื่องที่ตอนพระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล (2546) ยังได้พบว่า ปฐมสมโพธิ ความที่เท่ากับปฐมสมโพธิกลุ่มที่ 1 ของอาณาจักรล้านนา พบได้ที่ทั้งประเทศลาว ดินแดนสิบสองพันนา (ปฐมสมโพธิฉบับไทลื้อ) ในมณฑลยูนนานของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และในเมืองเชียงตุง รัฐชานของประเทศพม่า (ปฐมสมโพธิฉบับไทเขิน) แต่กลับไม่พบที่

อาณาจักรล้านนา ปฐมสมโพธิอักษรไทยยวน-ภาษาบาลี-ไทยยวน ที่มีเนื้อเรื่องเท่ากับปฐมสมโพธิภาษาบาลีดั้งเดิมของอาณาจักรล้านนา กลายเป็นปฐมสมโพธิรอยต่อที่ขาดหาย (missing link) และไม่พบในอาณาจักรล้านนา ภาพความสัมพันธ์ระหว่างปฐมสมโพธิฉบับต่างๆ เป็นดังแผนภูมิต่อไปนี้

น่าแปลกใจเป็นอย่างยิ่งที่ปฐมสมโพธิฉบับรอยต่อที่ขาดหายหรือปฐมสมโพธิอักษรไทยยวน ภาษาบาลี-ไทยยวน พบที่วัดต้นตาล พบทั้งใบลานสมบูรณ์และใบลานที่มีบางผูกขาดหาย ตัวอย่างข้อความตอนท้ายของปฐมสมโพธิหมายเลขรหัสสำรวจ 69.0 ยืนยันว่าปฐมสมโพธิฉบับนี้เป็นปฐมสมโพธิฉบับสมบูรณ์ที่ขาดหายไป

ลาน ย หน้า 2 บรรทัด 4

ค้อมบั้งเก็ฏฐุปันธเมื่อพายุลูร เลาค้อหาบ้อได้และ สลุลุกเขตโว คุณั ตลุต ปลุลักสุต อนนกธานตา อุฏฐฎติสามี ปพพุดโต ปลุลุกโต อิทานิ ติกว ว่าพร

ลาน ย หน้า 2 บรรทัด 5

พุทธเจ้าตนมีภาคยะอันงาม คือรำพึงถึง คุณ แห่งแทนแกว คุณกล่าวอุทานความยินดีมากนักด้วย
ปรกานดังนี้และ อหิ อันว่าบุตราปได้ไปลสมรทิตดังคำปราณา คุณทั้งมีดังอัน อฎุ?หิสสามิ คุณคือบ่อลูกะ

หน้าลานสุดท้าย บรรทัด 1

หนีจากแทนแกวทินิและ คุณนั่งอยู่บัดนิตราบมันแล สมมาสมพุทโธ พรพุทธเจ้าตนตรัสจจจัมม
ทั้งมรรคเข้ามาปติทั้งหลายมากกว่าแสนโกฏี ฝีมือนั่งอยู่เหนือแทนแกววชิรเพก บัคายหนีบักว

หน้าลานสุดท้าย บรรทัด 2

แก่บุคคลผู้ใดสักคน สตุตาหิ สยง 7 วันและ เอวิ ด้วยปรกานดังกล่าวมานิและ ปถมสมโพธิ ปรีวัตโต
นิฏฐิติโต กล่าวปถมสมโพธิปริเจทท พรพุทธเจ้าได้ตรัส

หน้าลานสุดท้าย บรรทัด 3

สัพพัญญูเปนพรคือบังโคมสมเรจสรเดจยแลวะเทานิกอรแล ฯ นายเหียะ ๑ ขयरบังามสักอयाศ เหมือรูป
นาศคันนา เหือเหือภเหือดังมลาเสยเทือะ พืหุงหนูเหียสอง

หน้าลานสุดท้าย บรรทัด 4

สสิ่งอย่าได้บ่ใด ฯ ๑ ปถมสมโพธิผูกนิพุทธาขานานบ่ขางเขียรเลิงตัวกับบ่เสมิะ กันเทาได้ตัวกลางแห่งค้ไทย
กลางตัวค้หนอย ไทยพรอะวาเปนแต่ใจบ่ตั้งบ่ใครใจใสด้วยคำพยรคิตวังวยรไพแต่แหวคี้ค้ใจหมัรพมาขयर
และ

บทที่ 5

บทสรุป

เมื่อเปรียบเทียบใบลานอักษรไทยยวนกับใบลานที่จารด้วยอักษรขอมของวัดต้นตาลแล้ว จะเห็นข้อแตกต่างที่ชัดเจนบางประการ พอสรุปดังนี้

1. พบใบลานตำราไวยากรณ์ภาษาบาลีมูลกัจจายนะจำนวนมาก ที่น่าสนใจใบลานทั้งหมดนี้ จารเป็นอักษรขอม และเป็นภาษาบาลีภาษาเดียว ไม่มีภาษาไทยกลาง หรือภาษาไทยยวนปน คัมภีร์ไวยากรณ์จำนวนมากนี้สะท้อนให้เห็นนัยสำคัญ 2 ประการ

ประการที่ 1 อย่างน้อยครั้งหนึ่ง วัดต้นตาลเป็นอารามที่มีพระภิกษุร่ำเรียนบาลีเปรียญธรรม ภิกษุเหล่านี้เป็นภิกษุที่รู้จักอักษรขอม ซึ่งอาจจะเป็นกุลบุตรของคนในชุมชนวัดต้นตาลหรือไม่ก็ได้ แต่มีความเป็นไปได้มากกว่าที่คนไทยยวนจะไม่ได้เรียนและไม่รู้จักอักษรชนิดนี้

ประการที่ 2 แม้ในอาณาจักรล้านนาจะพบใบลานคัมภีร์ไวยากรณ์มูลกัจจายนะภาษาบาลีอักษรไทยยวน แต่กลับไม่พบในวัดต้นตาลเลย เป็นไปได้ว่า คนไทยยวนกลุ่มนี้อาจไม่ได้เรียนไวยากรณ์ภาษาบาลีอีกต่อไป

2. คัมภีร์ใบลานอักษรไทยยวนกับอักษรขอม ส่วนที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า วัดต้นตาลไม่ใช่วัดของชุมชนไทยยวนแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นที่ปะทะสังสรรค์ระหว่างคนไทยยวนกับคนไทยกลุ่มอื่นซึ่งเรียนรู้ตัวอักษรและสืบทอดวรรณกรรมที่แตกต่างกันด้วย

บรรณานุกรม

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2546. สมุดรายนงานสถิติจังหวัดสระบุรี. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- ก่องแก้ว วีระประจักษ์. 2553, 23 ตุลาคม. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอักษรศาสตร์ (ภาษา เอกสาร และ หนังสือ) (นักอักษรศาสตร์ ๑๐ ชช.) กรมศิลปากร. สัมภาษณ์.
- สมจิตร ยะกุล. 2552, 1 ตุลาคม. อดีตกำนันตำบลต้นตาล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้นตาล. สัมภาษณ์.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. 2544. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดสระบุรี. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ.
- โครงการศึกษาวิจัยคัมภีร์ไบเบิลในภาคเหนือ ฝ่ายวิจัยล้านนา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2534. รายชื่อหนังสือโบราณล้านนา: เอกสารไมโครฟิล์มของสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี 2521-2533. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นัยนา โปร่งธนะ. 2525. อักษรธรรมล้านนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาจารึก ภาษาไทย ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประภัสสร มลิวัดย์. 2530. ภูมิศาสตร์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดสระบุรี: การศึกษาโดยใช้คำศัพท์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์และภาษาอาเซียน สถาบันวิจัย ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประเสริฐ ณ นคร. 2521. มังรายศาสตร์ หรือ กฎหมายพระเจ้ามังราย เรียบเรียงเป็นภาษาปัจจุบัน จากต้นฉบับอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2342. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ยอร์ช เซเดส์. 2504. ตำนานอักษรไทย ตำนานพระพิมพ์ การขุดค้นที่พงดึก และศิลปะไทยสมัย สุโขทัย. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.
- สุรณี แก้วกลม. 2526. อักษรขอมที่ใช้นับทศภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมบุญ กำนัดจันทร์. 2508. การสำรวจคัมภีร์ไบเบิลภาษาไทยยวน อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี. ม.ป.ท.: สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักหอสมุดแห่งชาติ. 2552. คู่มือสำรวจจัดหารวบรวมทรัพยากรสารสนเทศเอกสารโบราณ ประเภทคัมภีร์ไบเบิลและหนังสือสมุดไทย. สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวง วัฒนธรรม.
- เหนียน ปญญาโร, พระใบฎีกา. 2552, 1 ตุลาคม. เจ้าอาวาสวัดต้นตาล. สัมภาษณ์.

อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล. 2546. ปฐมสมโพธิกถาภาษาไทยฉบับสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระพรหมโชติชินโรส: ความสัมพันธ์ด้านสารัตถะกับวรรณกรรมพุทธประวัติอื่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

37'dko0bho[ao-u.[[]koD !]]\$. [ao-u|a'lb.[[]komujles];fc]h;.olqdxu 1989-92 decr'ot7voD gsA], @D g;P'9ao: 3i'ry,g;P'9ao.

— . !]]\$. [ao-u|a'lb.[[]komujles];fc]h;.olqdxu 1992-94 c0;'lts;aootg0fD g;P'9ao: 3i'ry,g;P'9ao.

37'dkoxqdxadiadlk|a'ln.[[]ko]k;D ,DxDxD [ao-uw,37]2y,s=lt\5fcsj'-kfd ,DxDmD

— . ,DxLxD [ao-uw,37]2y,s=ryryfmtraoc-;'s];'rt[k'D ,DxDmD

Bimalendra, K., ed. 1992. *The Gandhavamsa (A History of Pali Literature)*. Delhi: Eastern Book Linkers.

Bode, M. H. 1909. *The Pali Literature of Burma*. London: Royal Asiatic Society.

Davids, T. W. Rhys. 1975. *The History and Literature of Buddhism*. Delhi: New Era Offset Printers.

Finot, Louis. 1917. "Recherches sur la Littérature Laotienne." *Bulletin de l'École Française d'Étrême-Orient*. 17: 1-218.

Geiger, W. [1943] 1978. *Pali Literature and Language*. Translated by Batakrisna Ghosh. New Delhi: Munshiram Manoharlal.

Kato, Kumiko, and Yanatan, Isra. 2001. Present State of Tai-Lue Document in Sipsongpanna. Conference Paper of the conference on "Studies of History and Literature of Tai Ethnic Groups", Chiang Mai University.

Law, B. C. 1933. *A History of Pali Literature*. 2 vols. London: Kegan Paul, Trench, Trubner.

Likhitanon, Likhit. 1969. *The Pali Literature of Thailand*. Ph.D. Thesis, Faculty of Arts, Magadh University.

Mañalasekera, G. R. 1958. *The Pali Literature of Ceylon*. M. D. Colombo: Gunasena.

Norman, K. R. 1983. *Pali Literature*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.

Saddhatissa, H. 1989. A Survey of the Pali Literature of Thailand. *Amal Prajñā: Aspects of Buddhist Studies*, pp. 41-6. Delhi: Sri Satguru Publications.

von Hinüber, Oskar. 1987. *The Pali Manuscripts Kept at the Siam Society, Bangkok: a Short Catalogue*. *Journal of Siam Society* 75: 9-74.

— . 1996. *A Handbook of Pali Literature*. Berlin: Walter de Gruyter.

—. 2000. L@n N@a as a Centre of P@li Literature During the Late 15th Century. *Journal of the Pali Text Society* 26: 119-137.

YEABRO and XEABRO. 2005. 《中国见叶经全集》 The Complete Chinese Pattra Buddhist Scripture. 2 vol. Yunnan: Yunnan People's Publishing House.

Yin, Shaoting and Daniel, Christian, ed. 2005. A Synopsis of Dai Old Manuscripts in Gengma Country of Yunnan, China. Yunnan: The Nationalities Publishing House of Yunnan.

Yin, Shaoting, et all, ed. 2002. A Synopsis of Tay (Chinese Shan) Old Manuscripts in the Dehong Autonomous Region of Yunnan, China. Yunnan: The Nationalities Publishing House of Yunnan.

快永胜，兵小保，唐立编。2002。《中国云南德宏傣文古籍编目》昆明：云南民族出版社。

尹绍亭，唐立主编。2005。《中国云南耿马傣文古籍编目》昆明：云南民族出版社。

<http://saohaimonk.igetweb.com/index.php?mo=3&art=276868> (คณะสงฆ์อำเภอเส้าไห้. เข้าถึงเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2554)

ภาพที่ 1 ภาพผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยกำลังช่วยกันอ่านเพื่อจำแนกใบลานและลงทะเบียนใบลานรวมทั้งซ่อมสายสนอง

ภาพที่ 2 คัมภีร์ใบลานที่ลงทะเบียนแล้วรอการจัดเก็บ